

Universitätsbibliothek Wuppertal

Aeli Donati qvod fertvr commentvm Terenti

Donatus, Aelius

Lipsiae, 1905

Phormio I

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1583](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1583)

tando. 2 An 'bonitas' in spectandis his quae bona sunt, 'aequanimitas' in ignoscendis uitis atque delictis? 3 An *ταυτολογία* est? 4 An 'bonitas' circa omnes, 'aequanimitas' circa Terentium? 5 BONITASQVE VESTRA ne totum actori attribuens nihil populo praeter culpam 5 reliquisse uideretur, honoris causa hoc addidit. 6 ADIVTANS sic maluerunt ueteres quam 'adiuuans' dicere. Ennius (*ann. v. 386 M. = 335 V.*²) 'o Tite, si quid ego te adiuto curamue leuasso'.

I.

1.

35 I 1 AMICVS SVMMVS MEVS ET POPVLARIS quod in omni- 10
bus fere comoediis, in quibus perplexa argumenta sunt, fieri solet, id in hac quoque Terentius seruat, ut *προτατικὸν πρόσωπον*, id est personam extra argumentum, inducat; cui dum ob hoc ipsum, quod ueluti aliena <a> tota fabula est, res gesta narratur, discat populus textum 15 et continentiam rerum sitque instructus ad cetera.
2 AMICVS SVMMVS MEVS in hac scaena, quae docendi atque

1 spectandis *R*, probandis *rell.* || 2 in cognoscendis *O*, ignoscendis *RC* || 3 an *ταυτολογία* est *R*, et *ταυτολογία* est *V*, ***** *CO* | omnes *D*, omnem *RCV*, (actorem *in mg.*) *O* || 4 -QVE VESTRA ne] aut *CO* || 5 nihil] in hoc *CO* || 6 <reli-gionis> reliquisse *CO* | ADIVTANS] qui secundum *V* (*dett.*) || 7 sic] . s . *CO*, *om.* *V* (*dett.*) | maluerunt (-rit *O*) ueteres quam adiuuant dicer (*δ-γ-α- O*) *RCO*, ueteres adiuuant dicer maluerit quam adiuuant *V* (*dett.*) | Ennius — leuasso *R*, *om. rell.*; *v. Mus. Rhen. LII 80 et Vahlen ad Enni v.* || 10 meus summus *R*, summus *O* | ET POPVLARIS *om.* *R* || 12 fieri] teneri *schol. Bamb.* | *προτατικὸν πρόσωπον* *R*, *προτατικὸν πρόσωπον* *V*, prothaticon prosopori *CO* || 14 quod ueluti *schol. Bamb.*, uel quod uti *codd.* | a *add. e schol. Bamb.* || 15 fabula tota *V* | gesta res *COV* | textum et continentiam *Westerh.*: textum ex (et *O*) continentia *codd.*, continentiam *schol. Bamb.* || 16 institutus *schol. Bamb.* || 17 meus summus *R* | atque instruendi *post* spectatoris *CO*, *om. schol. Bamb.*

instruendi spectatoris causa inducitur, miri extrinsecus lepores facitiaeque cernuntur et sales comici. id enim est artis poeticae, ut cum narrationi argumenti detur opera, iam tamen res agi et comoedia spectari videatur.

3 AMICVS SVMMVS MEVS insinuatio personae eius, quae inducitur ad audiendum argumentum. 4 *Et* uide seruum ostendi Dauum et non ostendi, cuius sit seruus. 5 AMICVS SVMMVS MEVS causa, cur in scaenam procedat Dauus.

6 AMICVS a uoluntate, POPVLARIS a fortuna. 7 POPVLARIS eiusdem condicionis gregisque. Sallustius (*Catil.* 10 22, 1) 'popularis sceleris sui'. 8 *Et* POPVLARIS populo amatus est. 9 POPVLARIS ciuis est. 10 POPVLARIS humilis est. 11 POPVLARIS uilis <e> populoque factus, ut si quis dicat sordidum popularem<que> ciuem. 12 AMICVS SVMMVS MEVS Dauus extra duas familias inducitur, quae in hac sunt fabula, alienus ac per hoc ignarus, cui Geta narret argumentum.

- 36 2 1 HERI AD ME VENIT apparet heri fuisse nuptias. 2 HERI AD ME VENIT propter cognationem E et I litterarum non dubitauerunt antiqui et here et heri dicere 20 et mane et mani et uespere et uesperi. 3 ERAT EI DE RATIUNCVLA deest 'nam', sed mire subtractum est. 4 ERAT EI DE RATIUNCVLA opportuna diminutio in re seruili: 'ratiuncula' et 'pauillulum'. 5 ERAT EI DE RATIUNCVLA moraliter intulit 'erat ei': magis enim facetum est 25

1 miri *schol. Bemb.*, mire *codd.* || 3 cum] dum *schol. Bemb.* | narratione CO || 4 iam tantum V; iam tum *Sabbad.* || 7 seruus sit CO || 9 a 1. om. R | a 2. om. RCO || 10 conditio C | gregisque *cod. Cuiac.*, gregisque CO (*dett.*), (*in mg.* al' generisque) R, generisque V || 11 <***> popularis CO | sui sceleris COV | *Et om. O* || 12 est <et> V | ciuis] eius *cod. Cuiac.*, ciuilis *schol. Bemb.* || 13 est om. R | e *add. Steph.* | <pro>fectus *Goetz* || 14 -que *add. e schol. Bemb.* | ciuium CO; ciuitati *schol. Bemb.* || 15 extra] et geta R || 18 heri] here *cod. Cuiac.* || 19 cognitionem R || 22 sed] sit CO | est om. RCO || 23 in re] iare R, re O || 24 pausillulum CV | ei erat CO | ratione C, om. R || 25 moralitate R, moraliter litem CO | enim] ei V | est om. CO

et comicum, cum ἀσυνδέτως infertur, quam si diceret 'nam erat ei'.

- 37 **3** 1 IAM PRIDEM APVD ME R. de argumento sumitur causa colloqui: nam 'debui' inquit 'Getae, et ille a me exigit, ut muneretur dominus ob nuptias factas'.
2 PAUXILLVLVM quartus gradus diminutionis: paulum paululum pauxillum pauxillulum.
- 38 **4** 1 ID VT CONFICEREM ἔλλειψις prima. 2 Et CONFICEREM proprie, nam fieri pecunia dicebatur. Sallustius II (*Hist. II fr. 34 M.*) 'quae pecunia ad Hispaniense bellum 10 Metello facta erat'. 3 CONFICEREM quia in promptu non erat. 4 CONFECI AFFERO bene, quasi reddendi mora <non> habere fuerit.
- 39 **5** 1 NAM ERILEM FILIVM τροφιμον <Graeci> dicunt. atque haud scio an Latini quoque 'alumnus' dicere potuerint, nisi hoc mallent. 2 NAM ERILEM FILIVM EIVS DVXISSE AVDIO mire se applicat argumento.
- 40 **6** 1 EI CREDO MVNVS HOC CORRADITVR mire: heri quidem fuerunt nuptiae, sed munus adhuc corraditur, quia in nuptiis etiam septimus dies instaurationem voti habet, 20 ut in funere nonus dies, quo denicalia concluduntur.

1 ἀσυνδέτω R, ασυνδετος V, assind&eos C, assignet O | infertur — 3 sumitur om. O | nam] non C || 3 iam pridem in ras. R, iam quidem C | r.] & ei C || 4 debuit COV | ille a me W.: ille mea R, ille me te C, illemet V, illi merito D || 5 muneretur V, numer- C || 6 pausillulum CV || 7 paucillum V | pausilulum V, om. RCO || 8 ἔλλειψις .1. R, ἔλλειψις (m. 2) prima V, mellipsis .1. CO | Et] ut CO || 9 II] .2. C, .2. O, om. RV || 10 hispanense V || 11 conficere CO || 12 conieci CO | non cod. Huls., om. rell. (schol. Bemb.) || 13 habere] ab aere V (Sabbad.) | <causa> fuerit V (dett.) || 14 τροφιμον — FILIVM om. O | trofimon R, trof- C, τροφιμον V² | Graeci add. Steph. || 15 potuerunt C, potuerant V || 16 hec C | EIVS] c. R | DVXISSE AVDIO] dux .e. C, d. R || 17 ad argumentum schol. Bemb. || 18 ei minus hoc .e. c. R, & minus (mun- O) hoc corradet (-rod- C) CO, ei munus hoc corradetur V || 19 minus adhuc (-hoc C) CO, adhuc munus V || 20 septima V | restaurationem CO || 21 quod enicalia CO, quod cui alia R, quo euicalia V | conducuntur C

2 EI CREDO UXORI scilicet. 3 MVNVS HOC COR. 'hoc' pecuniae scilicet 'munus ei c.' et est figura ἐφεξήγησις.

4 CREDO pro 'uere scio'. 5 Et EI AN UXORI AN absolute, ut sit: ei rei? 6 CORRADITVR apta in uerbo difficultas, ut in Adelphis (II 2, 34) 'minas decem corradet alicunde'. et (Heaut. I 1, 89) 'corrasi omnia'.

41 7 1 QVAM INIQVE COMPARATVM EST miro ἰδιωτισμῶ morem pro lege esse queritur: 'comparatum' enim constitutum. 2 EI leg(itur 'h')i'. 3 Et 'hi qui minus habent diuitioribus' dixit, ne diceret 'serui dominis'; uult 10 enim latius patere quod dicit et generalem esse sententiam. 4 QVAM INIQVE COMPARATVM EST HI QVI MINVS HABENT garrulos seruos et sententiosos amat comoedia, tristes et parce loquentes tragoedia.

42 8 1 VT SEMPER ALIQUID ADDANT mire non 'dent' sed 15 'addant' et non 'aliquando' sed 'semper'. 2 DIVITIORIBVS pro 'minus pauperibus'.

43 9 1 QVOD ILLE docte ad singularem numerum transit a plurali. 2 QVOD ILLE redit ad Getam. 3 VNCIATIM sic ueteres multa. 4 VNCIATIM cum pecunia expensa 20 ferretur more ueterum, non ut nunc adnumeraretur, assis libra erat eiusque partes unciae; rursus unciae unius duodecima pars libella dicebatur. merito ergo non per

2 ei c. Sabbad.: erit *codd.* | figura *om.* O | ἐφεξήγησις V, apheresis O, **** RC || 3 <ei> credo R | pro uero CO, puero R, *cod. Cuiac.* | scio. Et EI *om.* RCO | an uxori *om.* O | an *sscr.* R, *om.* C | absoluere R || 4 ut sit *om.* RCO | rei] [ei C || 5 decem] · xx^{ti}. R || 7 est *om.* RCO | ἰδιωτισμῶ V, idiotismo C, **** RO || 8 morem *om.* O | esse queritur Sabbad.: conqueritur *codd.* | comparat CO | enim O, · n · C, non *cod. Cuiac., om. rell.* || 9 *schol.* 2 *om.* R | ei legi COV, *corr. Schoell* | Et] ut RV | his CO || 10 habent <et> COV | diuitioribus R, ditioribus COV; diu[ti]oribus] *schol. Bemb.* | serui *om.* C || 11 enim] herum CO | dixit V || 12 EST] ut RCO | HI *om.* CO || 14 tragoedia] comedia R || 15 ADDANT mire non *om.* CO | mire *om.* R || 16 ditioribus COV || 18 numerum *om.* O || 20 sic — VNCIATIM *om.* CO | expensam R || 22 rursus unciae V, *om.* CO | unius] unde CO, *om.* V || 23 non — sestertios] **** C | non] neque O

singulos sestertios neque per singulos denarios neque per singulos asses, sed id quod ὑπερβολικῶς minimum fuit, per singulas uncias 'unciatim' dixit. et Cicero (in Verr. II, II 10, 26) 'ecquis Volcacio, si sua sponte uenisset, unam libellam dedisset?' 5 VNCIATIM VIX potuit et unciatim et cito conflare peculium, ut multa pauxillatim sed cito fiunt maxima. merito ergo additum est 'uix'.

6 Sed quid si et 'unciatim' et 'uix' et tamen de lucro? 'de dimenso suo' inquit. quid si ex abundanti? 'suum defrudans genium'. deinde non 'adquisiuit' sed 10 'comparsit' et ad postremum 'miser', ut iniquitas consuetudinis comploratione finiretur. 7 DE DIMENSO SVO serui quaternos modios frumenti in mense accipiebant et id 'dimensum' dicebatur. 8 Et utrum a mense an a metiendo incertum est. 15

44 10 SVVM DEFRAVDANS GENIVM ut contra genialia curare dicitur, qui uiuit lautius.

45 11 1 ID ILLA nupta scilicet. 2 VNIVERSVM ARRIPIET contra illud quod 'unciatim' dixerat. 3 VNIVERSVM ARRIPIET magna uirtus paene in singulis syllabis: contra illud 20 quod ait 'ille' 'illa' rettulit, contra 'unciatim uix' et 'de dimenso suo' 'uniuersum', contra <id> quod ait 'munus corraditur' 'arripiet', contra 'suum defraudans genium' et 'comparsit miser' 'haud existimans quanto labore partum'. 4 HAVD EXISTIMANS uel intellegens uel 25

1 sextertios RV || 2 quod per ὑπερβολικῶς (hiperbolicos CO) COV, quod **** R | minimam R, nimum CO || 3 Cicero] bñ CO || 4 et quis RCO, quis V | uolcatio R, uulc- V, uulg- CO || 5 unciatim et om. O || 6 paulatim V, pauxillulatim O || 7 sed] et CO | merito om. R | addidit R | est uix] *** R || 8 si et] sit et V, sit CO || 9 de <di> dimenso COV | quid <quod> CO | abundanti <est> V || 10 defraudans COV || 13 acc- frum- in mense CO, acc- in mense frum- V || 14 demensum R | a 2. om. R || 16 ut contra om. V || 17 latius CO || 18 nupta sit C, . 8. nupta O || 19 contra — ARRIPIET om. C | dixerit O || 21 et om. V || 22 demenso R | quod contra CO | id add. Steph. || 25 partum <sit> RCO, <sit> partum V (dett.) | aut C, om. R | uel 1.] aut R

recogitans ac reputans. 5 HAVD EXISTIMANS pro 'aestimans'. Sallustius (*Hist. III fr. 48, 1 M.*) 'si, Quirites, parum existimaretis'.

- 46 **12** 1 QVANTO LABORE PARTVM hoc sic pronuntiandum, quasi nunc ei uenerit in mentem saepius passurum Getam, quod semel tolerare grauissimum iudicarit. 2 QVANTO LABORE ut (*Verg. Aen. VII 244*) 'reliquias Troia ex ardente receptas'. 3 PARTVM <'partum'> proprie dicitur de eo quod labore quaesitum est, quia nullus partus est sine doloribus ac labore. 4 PORRO <AVTEM> GETA FERIE- TVR ad paupertatem rettulit 'ferietur', nam et damnum plaga et res sanguis dicitur (*cf. 13, 2*).
- 47 **13** 1 FERIE TVR ALIO MVNERE significanter non 'fungetur munere' sed 'ferietur' dixit. 2 FERIE TVR ALIO MVNERE ex consuetudine 'ferietur', nam et plagam damnum et sumptum sanguinem nostrum dicimus (*cf. 12, 4*). 3 VBI ERA PEPERERIT quae supra (*v. 11*) 'illa' dicta est.
- 48 **14** 1 PORRO ALIO AVTEM 'alio' et 'alio' quod dicit pro multis pronuntiandum est. 2 VBI ERIT PVERO NATALIS DIES cum adiectione temporis cuiuslibet natalis melius dicitur, ut 'natalis <hora>' et 'natale astrum'. sed Vergilius seruiens personae rusticae 'meus est natalis' inquit 'Iolla' (*Ecl. III 76*), nec addidit 'dies'.
- 49 **15** 1 VBI INITIABVNT hoc uultuose pronuntiandum.

1 ac] uel O | HAVD om. R || 2 aest-] extimans CO, existi- mans R || 3 existimatis CO, -marent V || 4 partum <sit> V (*dett.*) | pronuntiandum <est> V (*dett.*) || 6 semel] sepe CO | iudicauerit COV || 7 reliquias] recipias CO || 8 partum (*post* dicitur) add. V (*dett.*) || 9 partus om. C | sine doloribus est V (*dett.*) || 10 ac labore om. CO | PORRO GETA om. R || 11 rettulit om. R | et plaga <et> damnum et res sanguis <noster> V (*dett.*) || 13 significat CO || 14 dixit om. O | FERIE TVR om. CO || 15 ex om. R || 16 dicimus nostrum C || 17 peperit C, peper. R || 18 ALIO om. V | AVTEM] ut C, & O || 20 DIES om. RO | natalis <dies (dixit add. V) cuiuslibet natalis dies (dies om. CV)> RCV || 21 melius <n> R | hora (*cf. Hor. c. II 17, 19, sicut ad astrum Hor. ep. II 2, 187*) add. ex schol. Bemb.; cf. etiam Eugr. || 22 inquit iolla <inquit> CV || 24 uoluptuose CO | pronuntiandum <est> O

2 VBI INITIABVNT ut quidam cibo et potu, ut quidam sacris. 3 VBI INITIABVNT legitur apud Varronem (*Catus vel de liberis educandis*) initiari pueros Eduliae et Poticae et Cubae, dis edendi et potandi et cubandi, ubi primum a lacte et a cunis transierint; quod Vergilius (*Ecl. IV 63*) 'nec deus hunc mensa, dea nec dignata cubili est'. hoc annotavit Probus; sed Terentius Apollodorum sequitur, apud quem legitur initiis Samothracum a certo tempore pueros imbui more Atheniensium, quod ut in palliata probandum est magis. 4 VBI INITIABVNT hoc 10 sic inferendum est, non quasi hoc solum sit, sed quasi defatigatus sit enumerando occasiones dandorum munerum.

5 OMNIA HAEC MATER AVFERET hoc rettulit ad offerentis irrisionem, qui putat se puero dare. 6 MATER AVFERET nutrix. an vere 'mater'? 15

50 16 1 PVER CAUSA ERIT MITTVNDI proprie dixit 'mittundi' de muneribus. 2 SED VIDEON GETAM locuturum ostendit Getam. 3 SED VIDEON GETAM apparet poetam nihil putasse amplius addendum ad insinuandam populo personam Dauis et ideo iam induxisse Getam, ut sit causa 20 commutandae orationis.

2.

51 1 1 SI QVIS ME QVAERET RVFVS mira fide poeta desideratum a Geta ostendit Dauum, siquidem <de> ipso loquitur, a quo reddi sibi debitum sperat. 2 SI QVIS ME

1 VBI INITIABVNT *om. CO* || 2 VBI INT-] ubi ita *CV*, ubi nam *O* | .leg. *R*, legunt *rell.* || 3 Poticae et *om. CO* || 4 cubedis edendi *RV*, cube sedendi *CO* || 5 transierunt *RC* || 7 est *om. R* | Apollodorum *om. CO* || 8 initiis *O*, -tis *RCV* || 9 pueros *om. V* || 12 occasionem *R* || 13 omnes *CO* | hoc *C* | aufert *C* || 14 aufert *C*, auferet <.s.> *O*, auferet <an> *V*, *om. R* || 15 an] aut *O* || 16 cā . e . m . *R*, erit causa mittendi *COV* | mittendi *CV* || 19 nil *R* || 20 induxit *COV* || 22 quaerat *COV*, q . *R* | ruffus *OV*, rursus *C*, r . *R* || 23 a getae *V*, getae *C*, getam *O* | siquidem] si quod est *R* | de ipso *Steph.*: ipsum *codd.*

v. app. p.
532

Cubae: *RE* 1734

5 *Probus*, *Steph.*

II 21, 3

QVAERET RVFVS ἀποσιώπησις secunda, nam apparet plura dicturum fuisse. 3 PRAESTO EST DESINE tertia persona, quia ille nominatiuum praetulit.

52 2 1 AT EGO OBUIAM CONABAR TIBI DAVE 'conabar' absolute. 2 An ἔλλειψις est, ut desit 'ire'? 3 Et est aduerbium loci. 4 ACCIPE praeuenit petitionem dicendo 'accipe'. et hoc cum gestu offerentis dicitur. 5 EM hoc est quod ait (I 1, 4) 'confeci: affero'.

53 3 1 LECTVM EST absolute, nam non dicit quid, *utrum debitum an argentum*. 2 LECTVM EST Lucilius (*l. inc. fr. 113 M.*) 'lecti omnes: Atticon hoc est'. 3 LECTVM EST CONVENIET NVMERVS ordine: prius enim qualitas, deinde numerus pecuniae spectari solet. 4 LECTVM EST CONVENIET NVMERVS QVANTVM DEBVI tribus modis debitum pecuniarium soluitur: pensione, spectatione, numero; quo circa <'accipe'> 'lectum est' 'conueniet numerus quantum debui'. 5 LECTVM EST 'lectum' bonum uel splendidum, ut (*Verg. Aen. X 541—42*) 'arma Serestus lecta refert humeris'. quamuis quidam putant 'lecta' ab eo quod est lego dicta. 6 QVANTVM DEBVI pro 'debitum tibi a me est'.

54 4 1 AMO TE ET NON NEGLEXISSE H. G. amat quod reddiderit pecuniam, agit gratias quod diligenter.

1 quaerat COV | ruffus OV, rursus C | αποσιωπησις secunda V, & ποσιωπησις ·π· R, aposiopesis ι·ι· (est O) CO || 2 persona <de se loquens usus est> V (dett.) || 3 qua ille RCO, quia tale V; corr. Steph. || 5 an ἔλλειψις V, anclipsis C, an nedesis O, *** R | ire <an absolute> R | Et <obuiam> O || 6 loci <obuiam> (dett.) | prouenit R | praeuenit — accipe om. O || 7 hem RV, e·m· C, om. O || 8 confici R | ad (at O) uero CO || 9 quid] qui idē C, quid aut V || 10 an] ut V || 11 ad ticon C, ad titon O || 12 conuenit CV | ordine <m seruauit> V (dett.) | dein R || 13 conuenit CV, c· R || 14 <quippe> tribus dett.) | tribus — 17 debui om. CO || 15 pecuniarum V (dett.) | numero post lectum est (quocirca om.) R || 16 accipe add. Steph. || 17 debui <positum est> V (dett.) | est lectum om. RCO || 19 humero R | eo om. R || 20 dictum Lindenbr. | quam R || 22 ET om. RO | NON NEGLEXISSE om. R | ha·gr· O, om. rel.

2 *Et* quare? utrum quia conductum non fefellerit an quia lectum attulerit et numero congruenti? 3 *Et* recte dixit, nam redhibitio debiti hoc agit, ut etiam agamus gratiam.

4 AMO TE ET N. N. H. G. hoc pro gratiarum actione ponitur, et ostenditur uere necessariam fuisse pecuniam. 5

5 NON NEGLEXISSE <H. G.> in Andria (*I* 1, 15) 'et id gratum fuisse aduersum te habeo gratiam'.

55 5 1 PRAESERTIM VT NVNC SVNT MORES sic et illud dictum est (*Andr. I* 1, 40—41) 'namque hoc tempore obsequium amicos, ueritas odium parit', quia consuetudinis 10 imago est uituperare praesentia. 2 ADEO RES REDIT figurate poeta loquens 'adeo res redit' dixit. 3 *Et* proprie redisse res dicitur, cum aliquid peius ab expectatione contigit.

56 6 1 SI QVIS QUID REDDIT M. H. E. G. id est: etsi non 15 rem magnam, magna habenda est gratia. *hoc enim significat 'quid reddi'*. 2 SI QVIS QUID REDDIT MAGNA H. <E. G.> hoc qui interrogatiue pronuntiauerit, parum belle explicat conceptam sententiam. 3 HABENDA EST GRATIA deest 'ei'. 20

57 7 1 SED QUID TV ES TRISTIS hic admonemur omnem ab initio sermonem Getae quasi satagentis et anxii pronuntiarum accomodatam praesertim ad uultum uerbis. nam et (*v.* 1) 'si quis me quaeret' et (*v.* 2) 'at ego obuiam conabar tibi, Daue' et (*v.* 4) 'amo te et non neglexisse 25 habeo gratiam' in se quoddam contractioris animi occupa-

1 *Et* in *RCO* | quia *om. R* | conductum *R* (*schol. Bemb.*), quom dictum *O*, dictum *rell.* | fefellerit *CO* | an] at *C* || 2 et] in *COV* | conuenienti *V* || 3 redhibitio *R* (*schol. Bemb.*), redditio *rell.* | agit] amo te *CO* | gratias agamus *V* || 5 et *om. C* || 6 neglexerit <et> *R* | id *om. C* || 8 SVNT MORES *om. RCO* | sic] fit *C* || 9 nam *CO* || 12 poeta loquens] pro ita loqueris *V* (*dett.*) || 13 <q̄> cum *C*, quom *O* | ad *C*, *om. R* | expectationem *C* || 14 contingit *V* || 15 reddat *V* | etsi] si *CO* || 16 hoc] sed *CO* || 17 MAGNA *om. V* | H. *om. CO* || 18 uelle (*sscr. uere*) *R*, bellum *C* || 19 acceptam *R* || 21 hic — *p.* 366, 1 TRISTIS *om. R.* — *p.* 366, 2 rei *om. CO* | admonemur *V*, *corr. ed. pr.* || 22 pronuntiare *V*, *corr. ed. pr.* || 24 querit *V*

tique signum habent. 2 SED QVID TV ES TRISTIS 'sed' particula transitum significat ad mentionem alterius rei.

3 SED QVID TV ES TRISTIS EGONE NESCS QVO IN M. descensus ad argumentum ab eo sermone, qui extrinsecus a poeta informatus est, ne nuda appareret *σύνθεσις* comediae. et est *ἀποσιώπησις*. 4 NESCS QVO IN METV QVANTO IN PERICVLO et pronuntiantis et interrogantis potest esse. 5 NESCS QVO IN METV duae perturbationum bigae sunt: a malo una, ex cupitis altera. ergo a mali bigis praesentis temporis periculum esse dicimus et 10 futuri metum. 6 NESCS QVO IN METV pronuntiativae magis quam percontativae efferendum est. Sic enim solemus de magnis rebus dicere. 7 NESCS QVO IN METV ET Q. I. P. S. uix alterum sustineri potest eorum, quae nunc utraque posuit et 'metum' et 'periculum'.

58 8 QVID ISTVC EST fac hunc scire et narrandi non erit locus. necessario igitur ignarus inducitur Dauus.

59 9 1 MODO VT TACERE POSSIS e re argumenti est celari id, quod Antipho non coactus sed uolens duxit uxorem.

2 MODO VT TACERE POSSIS 'ut' pro 'ne non'. quod 20 si est, subaudiendum est 'uide' aut quid tale. 3 MODO VT TACERE POSSIS 'modo' pro 'tantummodo', ut (*Verg. Aen. III 116*) 'modo Iuppiter adsit'. 4 ABI SIS <IN-

2 rei alterius V || 3 SED — TRISTIS *om. RCO* | IN M.] in C, *om. R* || 4 descensus C || 5 nuda] unde CO | appareret scies et est *σύνθεσις* aposiopesis comoediae V, apparet scies et est aposiopesis comediae CO, apparere * * * * comedie R; *σύνθεσις* (*ex cod. Cuiac.?*) *Lindenbr.* (*ἀπόθεσις Steph.*; <παρα>σενή *coni. Schoell.*) *Fort. post ἀποσ-* addendum 'egone?' || 7 QVANTO — et I. *om. R* | pronuntiantis — 11 METV *in mg. R*¹ | interrogantis et pronuntiantis V || 9 bāge(!) R | ex metu (*in mg. † cupitis*) V | malis C || 10 praesentis *om. RCO* | dicimus *om. RCO* || 12 afferendum CO, asser- RV; *corr. Steph.* || 13 ET — s.] inquisiuit CO | substinere R | utraque nunc COV || 15 et I.] in CO || 16 facit CO | narrationi CO || 18 MODO VT] et modo C | e re argumenti *Teuber*: uere (*om. R*) argumentum *codd.*; *cf. Eun. V 2, 1* || 21 subauditum O, *om. C* | est *om. CO* || 22 VT — POSSIS] ut accipiatur pro C, aut accipitur pro O | tantum R | ut <uirg.> V, ut (*in mg. uirgilius*) R || 23 abusiue nunc insciens CO

SCIENS > 'insciens' nunc pro inscito posuit. 5 Vel inscientem modo stultum dicit, alias (*Andr. IV 4, 43*) ignarum.

60 **10** 1 CVIVS TV FIDEM IN PECVNIA PERSPEXERIS sententiose dixit, quasi in omnibus credendum sit seruaturum 5 fidem esse eum, qui in pecunia seruauerit. 2 *Et* hoc ideo interposuit, ne longus esset, dum persuadet ut dicat, quemadmodum in aliis fabulis. 3 CVIVS TV FIDEM IN PECVNIA P. proprie locutus est de pecunia et 'fidem' dicendo et 'credere', nam fides est eorum quibus datur, credi- 10 tores dicuntur ipsi qui dant. 4 IN PECVNIA a maiore ad minus. 5 PERSPEXERIS non 'inspexeris' sed 'perspexeris' quod plus est dixit.

61 **11** 1 VERERE VERBA EI CREDERE 'uerba' cum pronuntiatione dicit, ut ostendat multum distare inter pecu- 15 niam et uerba. 2 VBI QUID MIHI LVORI EST TE FALLERE a coniectura: cui <bono>? 3 *Et* bene, quia seruus nihil de honestate dicit. 4 VBI QUID MIHI significantius dixit 'quid' quam si diceret 'nihil'.

62 **12** 1 ERGO AVSCVLTA 'ergo' nunc uelut increpatio 20 tarde facientis est. *quia hic igitur obloquendo impediuerat narraturum, 'ergo' dixit. sic Vergilius (Aen. II 707) 'ergo age, care pater, ceruici imponere nostrae'.* 2 HANC OPERAM TIBI DICO auscultandi scilicet et audiendi operam.

3 HANC OPERAM TIBI DICO plus est 'dico' quam 'do': 25 dicatur perpetuo, datur ad tempus.

63 **13** 1 SENIS NOSTRI DAVE FRATREM <M.> dicendo 'senis'

1 inscite CO | scientem R || 2 dixit OV || 4 fidem tu in penuria C | PERSPEXERIS om. RCV || 5 seruandam fidem CO || 6 pecuniam RC || 7 ne] ut R || 10 nam <si> O || 11 in pecuniam R, in pecunia (in · p · C) post minus CO || 12 non — perspexeris om. CO || 13 est om. V || 14 ei uerba V, uerba CO || 15 dic ut CO, dicit (om. ut) R | ostendas RCO || 16 TE FALLERE om. R || 17 a] ab V | bono add. Schoell || 18 MIHI om. R || 20 increpatio post est V || 21 agitur R || 22 dixerat C || 23 ceruici — nostrae om. R || 24 et om. R || 25 HANC OPERAM] hanc V, om. R | dico] dicere R | do om. R || 26 dicitur CO || 27 senis — p. 368, 1 dicendo om. O

ostendit et adulescentem se dominum habere, dicendo 'nostri' ostendit esse et alienum, dicendo 'fratrem' non unum esse monstrauit, dicendo 'maiores' etiam minoris facit indicium. sic argumenti partem maximam nondum narrans in ipsa iam interrogatione transegit. haec autem ⁵ omnia propter populum sic aguntur; ideo ille 'quidni?' dicit, ne sit opus pluribus uerbis. 2 SENIS NOSTRI D. F. mirum compendium narrationis quasi per interrogationem fecit, ne ex alto repeteret. sic Vergilius (*Aen. II 81—83*) 'fando aliquid si forte tuas peruenit ad aures B. n. P. et ¹⁰ in. f. g.' et 'nostin hanc, quam amat frater?' in Eunuchō (*III 5, 15*).

- 64 14 1 QUIDNI QUID EIVS GNATVM PHAEDRIAM non dixit 'quid? Phaedriam?', sed addidit 'eius gnatum', ut magis docere quam interrogare uideretur. 2 QUID EIVS GNA- ¹⁵ TVM PHAEDRIAM deest 'nostri'.
- 65 15 1 TAM QVAM TE O uarietas: illic 'quidni?', hic 'tam quam te'! 2 EVENTIT SENIBVS AMBOBVS SIMVL ITER non 'euenit iter', sed 'euenit ut iter esset'. 3 SIMVL ²⁰ uno tempore.
- 66 16 ILLI IN LEMNVM VT ESSET recte tacetur cur Chremes irerit et dicitur cur Demipho: utrumque pro argumento est.
- 67 17 1 AD HOSPITEM ANTIQVVM sic Vergilius (*A n. III 82*) 'ueterem Anchisen agnouit amicum'. hoc autem addidit, ut esset idonea causa nauigandi seni. 2 SENEM ²⁵ PER EPISTOLAS PELLEKIT 'epistolas' dicendo ostendit non semel scripsisse.

1 ostendit *om. V* || 2 esse et alienum] et alienum fore *V* (*dett.*) | non unum esse] notum fuisse *R* || 4 fecit *CV* || 5 nam (*nam C*) in ipsa *CO*, ipsa *V* | autem *om. O* || 6 adeo *CO* || 9 altero *R*, alio *V* (*dett.*) || 10 B. — g. *om. R* || 13 QUIDNI *om. R* | quidem eius *CO* || 14 addit *C* || 17 o *om. CO* | illic quidni hic *Sabbad.*: illud quid (quod *CV*) nihil *codd.* || 18 SENIBVS *om. V* | similiter *R*, iter *O* || 21 ille *V* | ESSET] iret *V* | Chremes] *** *R* || 22 irerit *om. RCO* | et *om. O* | <et> cur *RCO* | est *om. O* || 23 sic *om. R* || 24 anchisen *V*¹, -em *rell.* | autem] enim *O* || 26 eptam *R* | PELLEKIT epistolas *om. RCO* | ostendit <eum> *V* (*dett.*); <hospitem> ostendit *Schoell*

- 68 **18** 1 PELLEXIT induxit. sic Vergilius (*Aen. II 90*) 'pellacis Ulixi'. 2 MODO NON MONTES AVRI P. prouerbialis ὑπερβολή facta per exceptionem aut per superlacionem aut aequam collationem. eiusmodi est illud Demosthenis (*Olynth. I 2*) 'μόνον οὐχὶ λέγει φωνὴν ἀφειεῖς'. 5
- 3 MODO NON MONTES AVRI P. Sallustius (*Cat. 23, 3*) 'maria montesque polliceri coepit'. 4 MODO NON MONTES A. P. more ueterum, quia hospites hospitibus multa donabant.
- 69 **19** 1 QVI TANTA ERAT RES 'qui' datiuus casus est. 10 dominone tuo, inquit, haec pollicebatur, cui t. e. r.? 2 CUI TANTA ERAT R. deest 'eum', ut sit: eum pollexit, cui tanta erat res. 3 ET SVPERERAT plus est superesse quam esse. 4 DESINAS SIC EST INGENIVM necessaria est ad fabulae περίστωσις avaritia Demiphonis, 15 ut maiore periculo illo absente duxerit filius indotatam. nam mox dicturus est (*v. 70—71*) 'illene indotatam uirginem atque ignobilem daret illi?'
- 70 **20** 1 SIC EST INGENIVM bona praeparatio, qua et diues et auarus describitur Demipho, ut indotatas nuptias filii 20 ferre non possit. 2 SIC EST INGENIVM recte: non enim fortuna, inquit, auarus est sed natura. 3 SIC EST INGENIVM omnium an domini? sed domini magis.

2 pellicis R, pellexit V (*dett.*) | ulixei R | montis C | P. om. COV || 3 yperbole RV, hiperbole CO | per om. V || 4 aliquam O, aliam C | huiusmodi C || 5 ΜΟΝΟΝ ΟΥΧΙ ΦΩΝΗΝ Δ-ΦΙΕΙC *cod. Cuiacii*, in tono mixi ἀθηρονηαρησε V, ***** RCO || 6 AVRI P.] alpe C, ample O, a. R || 7 coepit — P. om. C || 10 QVI Sabbad.: cui *cod. l.* | qui Sabbad.: cui *codd.* | est om. C || 11 domino non et tuo CO, domino R | cui t. e. r.] cui iter (inter C) CO, om. RV || 12 R. om. COV | cum ut sit cum COV || 13 res erat V, erat C || 15 est om. CO | fabulam CO | ΠΕΡΙCΤΑΙC *cod. Cuiac*, per istas in RCO, peristasim V || 16 duxerit <uxorem> V || 17 nam — indotatam om. O | ducturus R | et ignobilem uirginem CO, atque ignobilem V || 18 ille V || 19 quia COV || 20 filii om. COV || 21 recte — INGENIVM om. O || 22 inquit fortuna CV || 23 domini I.] omnium CO | sed om. *cod. Cuiac*. | magis domini V

4 O REGEM ME ESSE OP. ostendit ἐν ἡθῆι pauperum affectiones, qui sese solos uti diuitiis scire aiunt, si eas habeant.

73, 5 O REGEM ME ESSE OP. 'me' acue.

71 21 1 ABEVNTIS AMBO HINC et 'hinc' et 'hic' legitur. et est ordo: hic relinquunt filiis.

72 22 1 RELINQVUNT id est non secum abducunt. 2 QVASI MAGISTRVM bene 'quasi', quia non complebit hoc ipsum nec uult esse. 3 MAGISTRVM sic Latini, quem Graeci 'paedagogum'.

71 21 2 FILIUS propter filios.

72 22 4 O GETA PROVINCIAM C. D. acquisitae bello longe 10 ab Italia regiones prouinciae dictae a porro et uincendo; ad quas praetores quia cum officio mittebantur, officia quoque prouinciae nominabantur. 5 O GETA PROVINCIAM splendide 'prouinciam' dixit.

74 24 1 MEMINI RELINQVI ME D. I. M. sic Vergilius (*Aen.* 15 *XII* 539—40) 'nec di texere Cupencum Aenea ueniente sui'. hoc Asper, sed mihi uidetur ad hoc addidisse 'meo', ne esset ἀμφίβολον, cui diceret 'irato deo'. Naeuius in Stalagmo (*Ribb. com.*³ p. 21) 'nisa deo meo propitio meus homo est'. 2 MEMINI RELINQVI ME DEO IRATO MEO 20 domino dicit. an uere 'deo'? 3 Et bene 'meo', ne esset ἀμφίβολον. 4 Et sic dixit 'memini relinqu', ut in Andria (*II* 5, 18) 'memini uidere' et 'memini me fieri pauum' Ennius (*ann. I fr. 17 M. = v. 15 V.*²).

1 o] eho V, ah O, ad C | ostendit om. R, cod. Cuiac. | ENCEI cod. Cuiac., ἐνέει R, ei COV | pauperis C, pauper R || 2 se solos RO || 3 o om. COV || 4 et 1. om. COV | hic et hinc CO || 5 hic Steph.: hinc codd.; hinc <abeuntes, uel: hic> Schoell || 6 adducunt ROV || 7 compleuit V (recte?) || 8 sic Latini om. CO | paedagogum (παιδαγωγὸν Steph.) <appellant> V (dett.) || 10 <in> bello R || 11 dictae <sunt> V (dett.) | porro <uel procul> V, <procul uel> porro CO; porro id est procul? | et om. OV || 12 quia om. CO || 13 nominantur RCO || 16 <te> dii V | texere — Asper] ***** CO || 18 nec esset C, non esset O, ne esse R | amphibolon(-logia O) codd. | in stalagmonisadeo codd. (etiam Cuiac.); uisam pro nisa Ribbeck || 21 dicit post deo O | meo] deo RCO || 22 amphibolon ROV, ***** C | Et] nec COV | dixit om. O | memini <me> O | ut om. C || 23 <me> uidere codd. | me om. CO || 24 paruum RV, patrum O

of Sisk, Mnem. 73, 5
100p

of Sisk, Mnem. 73, 5
100p

- 75 **25** QUID VERBIS OPVS EST repente infertur 'quid uerbis opus est?' et satis moraliter.
- 76 **26** 1 SENI FIDELIS DVM SVM opportune 'seni' dixit, ut ostendat quam stultum sit seni aduersum iuuenes fidelem esse. 2 SENI FIDELIS DVM SVM fidus est amicus, fidelis seruus. 3 SCAPVLAS PERDIDI plus est 'perdidi' quam si diceret 'dolui'. 4 *Et bene rettulit πρὸς τὸ 'fidelis': fidelis enim officium est seruare aliquid.*
- 77 **27** 1 VENERE IN MENTEM MIHI I. uenire in mentem non ad recordationem tantum dicitur, sed ad reputationem et intellegentiam. 2 NAMQVE INSCITIA EST ADVERSVM sr. c. hoc dictum et superioris personae potest esse et alterius.
- 78 **28** 1 ADVERSVM STIMVLVM CALCES παροϊμία cum ἐλλείψει: deest enim 'iactare'. 2 *Et 'stimulum' pro domino 15 adulescente posuit.* 3 CALCES modo 'calces' non partes plantae, sed percussiones pedum plagasque significat. aliter Vergilius (*Aen. V 324*) 'calcemque terit iam calce Dioces'.
- 79 **29** 1 SCISTI VTI FORO secundum illos negotiatores, qui ante locum commercii non praescribunt, quanto uendunt quae aduehunt, sed secundum annonam fori, quam deprehenderint, consilium de uendundis aut non uendundis mercibus sumunt. 2 SCISTI VTI FORO forum pro tribus intellegitur: loco, tempore et persona; scisti, inquit, his uti. et est uulgare prouerbium. sensus autem hic 25 est: scisti, inquit, quid te facere oportuerit.

1 repente — opus est *om. O* | inseritur *R* || 2 uerbis *om. CV* | satis] recte *CO*, recte satis *R* || 3 opportune — *svm om. C* | seni] se *O*, secus *R* || 4 sit *O*, est *rell.* || 7 retulit <perdidi> *V* | πρὸς τὸ *om. CO* || 8 fidelis *om. COV* || 9 mihi in mentem istec *CO*, in . m . m . i . *R* | I. *om. V* || 10 sed <etiam>? || 11 EST ADVERSVM] e . i . *R* || 12 sr. c. *om. RC* | <est> et *ROC* | esse potest personae *V* || 14 aduersus *COV* | peremiatum ellipsi *R*, parocinacum ellipsi *V*, poematum cum eclisi *O*, **** cum eclipsi *C* || 15 Et *om. ROC* || 20 describunt *C* || 22 non uendundis aut uendundis *V* || 23 forum *om. CO* || 24 sciris *R*, <scisti uti foro> scisti *V* || 26 facere te *CV* | oportuerat *R*, -teret *OV*, -tere *C*, *corr. Sabbad.*

- 80 **30** 1 PRIMO HIC PHAEDRIA bene additum 'primo', quia non perpetuo. 2 NOSTER NIHIL MALI QVICQVAM tertium *παρέλκον*, ut in Hecyra (I 1, 10) 'nam nemo quisquam illorum, s., a. <t.> u.' 3 NOSTER NIHIL MALI QVICQVAM 'noster' *πρὸς ἀντιδιαστολήν* Phaedriae, qui non noster. 5
- 81 **31** 1 CONTINVO QVANDAM bene 'continuo', quasi uix exspectauerit profectionem patris. 2 PVELLVLAM CITHARISTRIAM istis nominibus hoc agit, ut causa amoris et ex aetate et ex arte puellae uideatur. *nam ideo 'puellulam' dicit.* 10
- 82 **32** 1 AMARE COEPIIT PERDITVS legitur et 'perдите'. 2 *Et 'amare perдите' utpote 'puellulam' et 'citharistriam'.*
- 83 **33** 1 EA SERUIEBAT LENONI I. et honeste et cito dixit 'seruiebat lenoni impurissimo': et quare non fuisset libera et cuius fuisset ancilla et qualis hominis fuerit demonstrauit. 2 EA SERUIEBAT LENONI <I.> magna praeparatio ad rerum difficultatem imminentium: puella citharistria, auarus leno, amator perditus, inopia.
- 84 **34** ID CVRARANT PATRES expedite dixit 'patres'. si enim patrem eius tantum dixisset, restabat, ut ei per 20 patrii filium succurreretur, et ideo dixit ambos non habuisse.
- 85 **35** NISI OCYLOS PASCERE hoc enim solum erat, quod leno non uenderet.
- 86 **36** 1 SECTARI IN LVDVM DVCERE ET REDVCERE bene 25 caullatus est. 2 *Et ioculariter in adolescentem, cui*

1 HIC *om.* V || 2 tertium *παρέλκον* (cf. *Hec. I 1, 10*) || m *πορεύκον* R, -III- nō **** CO, quartum *παρέλκον* V (*dett.*) || 3 ut — nemo *om.* CO | quisquam illo . r . r . (f. O) s . a . u . (n . R) RCO, illorum quisquam r . r . s . a . u . V || 4 QVICQVAM *om.* C || 5 noster I. *om.* RCO | *προσεντια διαστολήν* RV, primo CO | phedria CO | quia O || 8 istis *om.* RCO | hominibus CO || 9 uideretur CO | puellam *codd.*, *corr. Westerh.* || 10 dixit R || 11 coepit amare COV | PERDITVS] perditte CO, prodiit R || 13 I. *om.* RCV | cito] scite CO || 14 fuisse liberam RC || 15 cuius fuisset (fuisse C) <libera et cuius fuisset> COV || 16 EA — LENONI *om.* CO || 17 puellula C || 20 tantum eius patrem V || 21 succurreret R | et *om.* COV || 24 leno *om.* CO || 25 DVCERE *om.* C

aetas ad philosophos sectandos apta erat. *hinc et philosophorum sectae.* 3 Sed 'sectari' proprie, ut taurus buculam et aries ouem. Vergilius (*Ecl. II 65*) 'trahit sua quemque uoluptas'. 4 REDVCERE σύλλημψις prima: 'a ludo' enim subauditur.

- 87 37 1 NOS OTIOSI OPERAM DABAMVS cum τῷ dicit 'nos' ueluti magistrum excusans obsequentem ei, cui custos sit datus, et ideo addidit 'otiosi'. 2 NOS OTIOSI relatio ad illud, quod mox otiosi non erunt. 3 NOS OTIOSI OPERAM DABAMVS aut ad pudorem sumitur hoc pronomen 10 in plurali numero aut ad dignitatem. sed nunc potest 'nos' et propter Antiphonem dixisse. 4 NOS OTIOSI OPERAM DABAMVS Apollodorus ἡμεῖς δὲ συνεπεμελούμεθα'. 5 OPERAM DABAMVS PHAEDRIAE ille amicae, nos illi.
- 88 38 1 IN QVO HAEC DISCEBAT LVDO figurate <τῷ> 'in 15 quo haec discebat ludo' additum est 'ei loco'. 2 EXADVERSV EI LOCO legitur et 'illico'. et annotatur 'ex abundanti additum, ut apud ueteres multa sunt'. 3 EXADVERSV EI LOCO παρέλκων quartum.
- 89 39 1 TONSTRINA ERAT apta sedes otiosus. 2 TONSTRINA ERAT QVAEDAM παρέλκων tertium 'quaedam'.

1 sectandos philosophos V | acta C, om. O | et] etiam CV, om. O || 2 proprie <est> OV || 3 buculam V, bucculam C | et V, ut RCO | <ut> uir. O, uirg. <torua lena lupum sequitur lupus ipse capellam S. c. s. l. t. c. o. a. > t. s. q. u. V || 4 sylempsis. i. R, sineresis est O, ****. i. C, silempsis V (dett.) || 6 τῷ Steph. (typo ed. pr.)] tifo R, antiphone COV || 7 uelut CV | accusat CO | custos cui (quom O) CO || 8 addit V || 10 aut — 13 DABAMVS om. CO || 11 plurali Teuber: singulari codd. ut saepius; <plurali pro> singulari Schoell || 13 ἸΔΛΚΕΙC-ΔΕCYNEMΔΛΜΕΘΑ cod. Cuiac., ημῆσις δε σημελημετα V, ***** rell.; συνεπεμελούμεθα Meineke, <σὺχολοι> συνεπ-Dziatko || 15 figurate — ludoom. CO | figurate] fieri et R | τῷ add. Sabbad. || 16 est] et (ante additum) CO, om. R | EX — LOCO om. C | exaduerso V, aduersum R || 17 illico dett., illi loco RCOV || 18 ut] uel CO | ex aduerso V, aduersum RC, om. O || 19 παρέλκων quartum V, παρελκων R, ***** CO || 21 ERAT om. RCO | παρελκων tertium V, παρελκων || R, ***** || (num. om. O) CO | <sed> quedam C

3 HIC SOLEBAMVS FERE PLERVMQVE *παρέλκον* tertium 'fere plerumque'.

90 40 1 DVM INDE IRET DOMVM ad se scilicet. 2 *Et* 'iret domum' pro 'rediret'. 3 Vel certe 'iret <d.>' figura *παρέλκον*.

91 41 1 DVM SEDEMVS proprie 'sedemus' ut in tonstrina. 2 ILLI INTERVENIT 'illi' pro 'ibi', ut (*Verg. Aen. II 548*) 'illi mea tristia facta'. 3 *Et* nota 'illi' pro 'illie'. 4 INTERVENIT ADVLESCENS QUIDAM LACRIMANS *Apollo-*dorus tonsorem ipsum nuntium facit, qui dicat se nuper 10 puellae comam ob luctum abstulisse, quod scilicet *mutasse Terentium*, ne externis moribus spectatorem Romanum offenderet.

92 42 1 NOS MIRARIER recte 'mirarier': <mirae> enim in adolescentibus lacrimae, ut contra (*Verg. Geo. III 67*) 15 'tristisque senectus'. 2 NOS MIRARIER ut (*Verg. Aen. IV 421—22*) 'solam nam perfidus ille te colere'.

93 43 1 ROGAMVS QUID SIT <quid sit> quod lacrimet, non quid sit ipse, ut stulti putant. 2 NUMQVAM AEQVE INQVIT AC MODO mire ostendit semper sibi hoc visum quod 20 dicit, sed 'numquam aequae'.

94 44 PAUPERTAS MIHI ONVS VISVM EST statim fit mentio paupertatis, ut sit causa fallaciae Phormionis.

95 45 1 MODO QVANDAM VIDI VIRGINEM bene 'quandam', ne ob familiaritatem laudare uideretur. 2 HIC VICINIAE 25 aduerbium in loco est, cuius ad locum 'huc uiciniae'

1 *παρέλκον* — plerumque *om.* RCO || 4 d. *add. Goetz* | *παρέλκον* figura V, sig.^{cat} *παρηκαλον* R, sig.^t *pariacon* (-ton C) CO || 7 ut <uirg.> V || 9 QUIDAM LACRIMANS] q.p.l. RC || 10 puellae se nuper V || 11 obuuctam V, adductum CO | scilicet CO, **** R, scio V; scito *Kock* || 13 laederet V || 14 mirarier R, mirum *rell.* | mirae *add. W.* || 17 nam *om.* V | te colere] t.c.a. R || 18 quid sit *add. Sabbad.*; scilicet *Goetz* || 20 INQVIT — aequae *om.* R | INQVIT AC] uitas V, paupertas CO | hoc *om.* V | quod dicit *om.* O || 25 laudare] amare R | uideatur O | hic] huic *codd.* || 26 locum <ut> R | huc *schol. Ricc.*, huic *codd.* | uiciniam V (*sic et schol. Ricc.*); *cf. Andr. I 1, 43*

(*Andr. I 1, 43*). 3 *Et* statim proximitas insinuat, ut sit spes et causa uidendi. — (*Vide p. 376, 22*).

96 46 1 MISERAM ab affectu. 2 *Et* subdistingendum, ut ad 'uirginem' referatur. 3 LAMENTARI MORTVAM a probitate, quae piis attribuitur. 4 *Et* LAMENTARI MORTVAM ambiguitas, sed sensu manifesta.

Bresler Akz. I 131

97 47 1 EA SITA ERAT 'sita' posita. Sallustius cum adiectione in II (*Hist. fr. 1 M.*) 'cum praedixero positum insulae', et hoc eius reciprocum est. 2 EA SITA ERAT EX ADVERSO expositio paupertatis et quam facile uirgo uideri 10 possit.

98 48 1 NEQVE NOTVS NEQVE VICINVS ἀβξησις secunda fit, quia res minuitur, crescit sententia. Sallustius (*Hist. fr. inc. 10 M.*) 'non repugnantibus modo, sed ne deditis quidem a. b. e. m.' 2 NEQVE VICINVS ἀναφορά. 3 NEQVE 15 NOTVS NEQVE VICINVS EXTRA <v. a.> haec praestruuntur, ut sit spes potiundae uirginis. 4 NEQVE NOTVS NEQVE VICINVS EXTRA v. a. haec descriptio paupertatis adiuvat argumentum, ut et uisere audeant adulescentes uirginem et amet Antipho. 20

99 49 1 QVI ADIVVARET FVNVS ipsum officium 'funus' dixit. 2 MISERTVM EST hoc est: misertus sum eius. et hic uidetur ostendisse, cur lacrimaret.

100 50 1 VIRGO IPSA FACIE EGREGIA a forma indignatio.

2 et] ex *RC*, om. *O* || 3 effectu *COV* || 4 <est> ut *V* (*dett.*) || 5 a — *MORTVAM* om. *CO* | quae piis *V*, qualis *R* || 7 *EA* om. *C* | posita] apposita *codd.* | cum adiectione in *H cod. Cuiac.*, cum adiectioni · n. (enim *CO*) *RCO*, cum adiectione cum *V* || 12 ἀβξησις — *VICINVS* om. *C* | auxesis *RV*, auferesis *O* | secunda *Schoell.*: · n · *R*, enim *O*, om. *V* || 14 sed] se *R* || 15 a · b · e · m · *RO*, om. *V*; armis bellum excitare metuentibus *Maurenbr.* | *NEQVE* — 16 haec om. *V* | anaphora *dett.*, ἀναφορά *R*, apofora *C*, amphobora *O*; ἐπανάφορά *Sabbad.* | *NEQVE NOTVS* — uirginis om. *R* || 16 astruuntur *V* || 18 *EXTRA* v. a.] eaque *RCO*, om. *V* || 19 et om. *RCO* | uisere (*post* audeant) *V*, misere *RO* || 22 dicitur *C* | hoc est om. *RCO* || 23 hic] hoc *V* | lacrimet *R*, -mauerit *V* (*dett.*) || 24 a om. *RCO* | forma om. *O*

- 2 VIRGO IPSA bene 'ipsa', quia quod supra dixit, non ad ipsam, sed ad euentum eius pertinebat. 3 QUID VERBIS OPVS EST sic dicit Terentius, ubi ad effectum properat.
- 101 51 1 COMMORAT OMNES NOS pro 'commouerat': figura 5
συγκοπή. 2 Et bene 'omnes', quia res <non> ad Antiphonem tantum. 3 IBI CONTINVO ANTIPHO hic reddit nomen adulescentis. et est παρασκευή.
- 102 52 1 VVLTISNE EAMVS VISERE ut (*Verg. Aen. I 527* —28) 'populare penates uenimus'. 2 VVLTISNE EAMVS 10 ipse hortator inducitur, qui amaturus est. 3 ALIVS CENSEO Phaedria uel quilibet.
- 104 54 1 VIRGO PVLCHRA bene non dixit 'uidemus uirginem pulchram', sed ἀπὸ τῆς καταπλήξεως 'uirgo pulchra': illud enim frigidius, hoc concitatus. 2 ET HIC MAGIS 15 DICERES 'diceres' pro 'crederes', ut 'audacter dicito' saepe Plautus (*Capt. II 3, 41; Merc. IV 3, 27*).
- 102 52 4 ALIVS CENSEO EAMVS DVC NOS SODES IMVS VENIMVS haec omnia diuersi dicunt, et apparet tot esse homines, quot per μίμησιν ἀσύνδετα demonstrantur 20
dramatica relatione.
- 95 45 4 MODO QVANDAM VIDI VIRGINEM uide sic agi, ut non tam morte mulieris quam solitudine pulchrae uirginis

1 VIRGO] in ig R, m ig. in C, in egregia uirgo O | quia] et RCO | quae... pertinebant V (dett.), schol. Rice. || 5 OMNES nos om. R | | figura syncope CO, (ante pro) V, .f. sincopa R || 6 omnis R | non add. W.; haud Schoell | tantum RCO (schol. Rice.), tantum <spectat> V (dett.) || 7 <ait> antipho V (dett.), om. RCO | redit R, reddidit V || 8 παρασκευή Steph.: παρασκευή V, **** RCO || 9 ut] et C || 10 uenimus — EAMVS om. RCO || 11 hortator cod. Cuiac.; hortatus RCO (cod. Huls.), hortari V (dett.) | alius <eamus> V || 12 quilibet <alius> V || 13 non] .n. RC, enim O | uideamus V || 14 ΔΠΟΤΗΚΔΙ ΔΠΛΗΞΕΩC cod. Cuiac., αποτεσ κατα πασιξεωC V, ***** rell. || 15 hic] hoc Sabbad.; quo Ter. || 16 diceres] dicere (dec- R) RCV | progredieris codd., corr. ed. pr. || 20 per mimesimas (numes- CO, immos- V) in eleta (-cta COV) codd., corr. Lindenbr. | damatica RCO, diagm- V || 22 agit V || 23 non tam] m̄a RCO | quam — conueniant om. O

moueat affectus, simul et ea describi, quae matronae futurae magis conueniant quam quae temere amanda sit. nam hic obitus feminae ad comicum exitum spectat, quandoquidem plus ex morte eius securitatis quam molestiae sentiat argumentum.

- 105 **55** 1 NIHIL ADERAT ADIVM. proprie 'aderat': adest enim id quod adiuuat. 5
- 106 **56** 1 CAPILLVS PASSVS singularem numerum pro plurali posuit. sic et alibi (*Heaut. II 3, 49*) 'capillus pexus, prolixus, circum caput reiectus neglegenter', — 2 *PASSVS temere dispersus.* — ut pars magna. a Graeca oratione proflixit haec dictio. 3 CAPILLVS PASSVS IPSA HORRIDA et LACRIMAE ad luctum pertinent, NVDVS PES et VESTITVS TVRPIS ad pauperiem. 10
- 103 **53** 1 IMVS VENIMVS VIDEMVS VIRGO PVLCHRA ἀσύνδετα κατὰ βραχυλογία. 15
- 104 **54** 3 VIRGO PVLCHRA ἀπὸ τῆς καταπλήξεως. 4 <IMVS VENIMVS VIDEMVS VIRGO PVLCHRA> συντομία μετ' ἐναργείας. 16
5 Et duo ingentia, et 'uirgo' et 'pulchra'.
- 103 **53** 2 IMVS VENIMVS V. V. P. ἀσύνδετον primum per βραχυλογία. 20
- 106 **56** 4 CAPILLVS <P.> N. <P. I. H.> quasi extra ipsam est enim, quod dicitur 'nudus pes' et 'capillus passus'. et tale est apud Vergilium (*Geo. III 387—89*) 'illum autem, quamuis aries sit candidus ipse, nigra subest udo tantum

1 mouetur RC | eam et conueniat Scheidemantel || 2 tenere RCO || 4 morte om. O | eius] herus RC, -is O | modestiae codd., corr. ed. pr. || 6 ADIVM.] ad eum RC || 9 posuit om. R | et om. V | pexus (*sic et Bemb.*)] passus V cum plerisque Ter. codd. || 10 <p. (pax C)> passus RC || 11 magna <m.> V || 12 dictio] dixerō RC, -ri O || 14 VIDEMVS om. OV | VIRGO PVLCHRA] uirginem RC, om. O | ασύνδετα κατὰ βραχυλογία] uirgo pulchra απο της καταπλήξεως ed. pr., om. codd. ideoque suspecta || 16 IMVS — PVLCHRA add. W. || 17 συντομία μετ' ἐναργείας (hoc post 22 ipsam legitur) iacet duo V, ***** iacet duo rell. || 19 v. v. p.] i. u. C, om. RO | ασύνδετον primum per βραχυλογία V (asintheton primum per ***** ed. pr.), ***** rell. || 22 N.] nudus RCO, om. V | quasi extra ipsam (v. supra ad l. 17) est enim quod dicitur V (dett.), om. RCO; est enim ante quasi transp. Sabbad. | et 2.] est V

cui lingua palato, reice'. sic alibi (*Geo. II 296—97*) de arbore 'tum fortes late ramos et braccia tendens huc illuc media ipsa ingentem sustinet umbram' et (*Aen. III 619*) 'ipse arduus'. 5 CAPILLVS PASSVS NVTVS PES facetius, quam si pluraliter dixisset. Vergilius (*Aen. V 5 402—3*) 'quibus acer Eryx in proelia suetus ferre manum'.

107 57 1 LACRIMAE VESTITVS TVRPIS ἀσύνδετον tertium.
2 VT NI VIS BONI plus est 'uis boni' quam 'bonum'.

3 VT NI VIS BONI IN IPSA INESSET F. H. <F. E.> fornium veteres ignem et calorem quandam quasi feruorem dixerunt, et ideo fornaces, forcipes, formam et formosos, ex quibus amoris ignis exsoluitur. laudandus ergo Terentius proprietate seruata, qui cum 'formam' praetulisset, subiecit 'extinguerent'. 4 Ergo et Vergilius sic ait (*Ecl. III 66*) 'at mihi sese offert ultro meus ignis Amyntas'.

108 58 1 IN IPSA INESSET FORMA HAEC FORMAM EXTINGVERENT figura πλοκή: aliud enim supra, aliud infra 'forma' repetita significat. 2 IN IPSA INESSET F. geminauit praepositionem, ut alibi (*Eun. I 1, 14*) 'in amore haec omnia insunt uitia'. 3 EXTINGVERENT bene 'extinguerent', quia forma calor. 4 Et 'forma' ab igne et calore dicta est.

109 59 1 ILLE QVI ILLAM AMABAT bene 'illam', quia iam supra insinuauit personam citharistriae. 2 ILLE QVI ILLAM AMABAT ratio, cur non amauerit uirginem. 3 FIDI-

1 sic] sed *RCO* || 4 NVTVS PES] . n . *RC*, om. *O* || 5 dixerit *RCO* || 6 <quidem> quibus *RC* || 7 LACRIMAE] lacerum *RC*, -am *O* | asinetheton *V*, & συναρτων *R*, **** *CO* | tertium *V* (*dett.*), | *R*, om. *CO* || 8 uis boni *dett.*, boni *V*, om. *RCO* || 9 esset *V* | forum] for'um *R*, formam *O*, -ma (*ante f.*) *V* || 11 dixerunt <formam> *V* (*dett.*) || 12 formosas *R* | ignis amoris *V* (*dett.*) | exoluitur *RCO*, exoritur *V* (*dett.*) || 13 ergo <est> *V* (*dett.*) || 18 πλοκή *ed. pr.*: plocē *V*, pto . *R*, popti *C*, plurali *O* | aliud enim] ut cum *RCO* | formam repetit ac (reperit at *R*) signat <ut> *RCO* || 19 inisset *R* | f.] . s . *RC* || 21 bene extinguerent om. *RCO* || 22 forma — Et om. *V* | forma post calore *V* || 24 iam] antea *RCO* || 25 QVI ILLAM] quidem *RC*, quandam *O* || 26 non om. *R*

CINAM supra (v. 32) 'citharistriam'. ergo indifferenter.

4 TANTVMmodo SATIS INQVIT sensus est: laudauit tantummodo, non etiam raptus est in amorem.

110 **60** 1 SATIS INQVIT SCITA magna laus, formam amanti aliam placuisse. 2 NOSTER VERO ἀποσιώπησις, quae succurrit, quotiens uerba rebus minora sunt. 3 SATIS INQVIT SCITA 'scita' bella, ut in Andria (III 2, 6) 'scitus puer est natus Pamphilo'.

111 **61** 1 AMARE COEPIT ille, inquit, laudauit tantum, hic amare coepit. 2 Et bene 'coepit', non 'amauit', ut 10 ostendat uim amoris non paruam esse et rem quae semel suscipi possit. 3 SCIN <QVAM> ἀποσιώπησις, qua in narrationibus in compendium Terentius uti solet. 4 SCIN QVAM 'amare coepit' subauditur. 5 QVO EVADAT VIDE 'euadat' perueniat, nam euadere est per obstantia per-15 uenire.

112 **62** 1 POSTRIDIE AD ANVM RECTA PERGIT hoc praestruens aniculae (v. 48) fecerat mentionem. 2 Et bene memor et uirginis et honestae non ipsam adiri facit sed anum, neque ab ipsa peti fructum uoluptatis, ex 20 cuius persona maior desperatio nascebatur, sed a nutrice potius, per quam suaderi puellae posse creditur quicquid libet. 3 POSTRIDIE AD ANVM RECTA ἐμφατικῶς statim, ut qui posthabuerit omnia alia. 4 RECTA quia non per nuntium. 25

3 etiam] et C | captus *codd.*, corr. *Westerh.* | amore V || 4 formam] fidicinam *Sabbad.* (ex *cod. Maruc. F*) || 5 ἀποσιώπησις <tertia> V (= *dett.*), ἀποσιώπησις (in *mg.* aposiopesis) R, aposiopesis * * * * C, aposiophasis O || 7 scita bella] a belle RCO || 8 <e> pamphilo V (*dett.*) || 9 laudauit — 10 coepit 1. om. RCO | <se> tantum V || 11 paruam *schol. Ricc.*: parum RCOV | esse et] ut *schol. Ricc.*; uel ? || 12 scin om. RCO | ἀποσιώπησις V, aposiopesis RCO || 14 QVAM om. RCO | uidet C || 15 euadat om. RCO || 17 praestruens] per congruens RC || 18 aniculae <intulit de qua nullam supra> V (*dett.*) || 19 non] nam R || 20 peti *Steph.*: petit *codd.* || 22 suadere RCO | <quidem> quid quilibet RC, quid <quid> quidlibet O, quodlibet V || 23 recte RC, nocte O | ἐμφατικῶς R, emphaticos COV || 24 posthabuerint RO

- 113 **63** 1 VT SIBI EIVS FACIAT COPIAM uide, ut nihil de uirgine speret, qui omnia ab anicula petat. 2 ILLA ENIM SE NEGAT 'facturam copiam' subauditur.
- 114 **64** 1 NEQVE ENIM AEQVVM AIT FACERE non quia amet, sed quia petat. 2 NEQVE ENIM AEQVVM AIT FACERE quod peteret scilicet. 3 ILLAM CIVEM ESSE ATTICAM 'illam' cum ἐμφάσει uel †αιρης dixit, quasi dicat quam sic contemnant, eam esse ciuem Atticam. 4 CIVEM <ESSE ATTICAM BONAM 'ciuem'> quod ad iura pertinet, 'bonam' quod ad ipsam. 10
- 115 **65** 1 BONAM non uilem, quia boni non uiles. unde *superlatius gradus optimates facit, quia bonus melior optimus dicitur.* 2 BONIS PROGNOTAM quod ad maiores eius. 3 SI VXOREM VELIT recte subiunxit 'si uxorem uelit', postquam in uirgine ea praetulit, quae solent ornare nuptas. 15
- 116 **66** 1 LEGE ID LICERE FACERE incerta distinctio est, utrum 'uxorem uelit lege' an 'lege id licere facere'. 2 †SIN ALITER NEGAT† et pudice anus et tamen illecebrose 'licere facere' dixit, quod ille impudentius petit, ut sibi eius faciat copiam. 3 †SIN ALITER NEGAT† σύλλημψις: 'facturam' ex eo quod sequitur 'facere' (v. 64). 20
- 117 **67** 1 NOSTER QUID AGERET NESCIRE proposita deliberatio, cuius tamen altera pars uincet; nam ducturus est per absentiam patris. 2 QUID AGERET NESCIRE pro

4 ENIM om. V || 5 AEQVVM AIT] decuit RCV, debuit O || 6 ATTICAM] esse ait RCOV || 7 cum ἐμφάσει uel αιρης V, cum ***αιρης R, cum e***** C, (om. e) O; ἄρσει pro αιρης Schoell | dixit] dicitur RCO | indicat C | quam sic] quasi RCO | contempnat C || 8 ciuem om. RCO | ESSE — ciuem add. W. || 11 uiles <sunt> dett. || 13 ad maiores Steph.: a maioribus codd. || 14 uxorem si codd. | recte bis RCO || 16 nuptias codd., corr. Bentley || 17 ID — uelit lege om. RCO | ID — distinctio] licet facere an lege id incerta distinctio V || 18 uelit lege dett., uelit V || 19 SIN — NEGAT] schol. pert. ad LEGE — FACERE | et 1. — NEGAT om. C | et 2. om. O || 21 faceret O | SIN — NEGAT] schol. ad v. 63 ILLA ENIM SE NEGAT pert. | silempsis V, s***** C, ***** RO || 22 facturam O, cod. Cuiac., -ra rel. || 24 uincet dett., -cit RCOV || 25 ageret <et> RCO

'nesciebat'; sed recte, quia subiuncturus est 'cupiebat' et 'metuebat'.

- 118 **68** METVEBAT proprie dixit: metuimus enim eos, qui nos amant, timemus etiã inimicos.
- 117 **67** 3 ILLAM DVCERE CVPIEBAT ET METVEBAT uide ambiguitatem, qua sequentia non coguntur.
- 119 **69** 1 NON SI REDISSET EI PATER VENIAM bene interrogat Daus: hoc enim <si> sperari posset, non erat opus fraudibus Phormionis. 2 NON SI RED. 'si' pro 'postquam', ut (*Verg. Aen. V 64*) 'si nona diem mortalibus al.' 3 NON SI REDISSET EI PATER VENIAM 'si' cum, <ut sit: cum> redisset.
- 120 **70** 1 ILLENE INDOTATAM VIRGINEM ἐμφοτικῶς 'ille', de quo dixerat (*v. 19*) 'desinas: sic est ingenium' et qui propter spem lucri nauigauerat senex. *insinuandum igitur fuit: hoc enim erit omne periculum fabulae.* 2 Et ordine Terentius prius insinuauit personam senis, ut grauiora fierent, quae dirimebant nuptias. 3 ILLENE INDOTATAM VIRGINEM ATQVE IGNOBILEM duo dixit, et 'indotatam' et 'ignobilem'; haec enim duo principaliter expetuntur, cum sint quattuor, quae in ipsis sponsis quaeruntur: forma, probitas, dos, nobilitas. sed manifestum est, cur de forma et probitate nihil dicat, quippe quae supra magnopere collaudauerit in puella. 4 VIRGINEM

1 recte <sic ait quia per absentiam patris> V | quia om. RCO || 3 METVEBAT — METVEBAT om. RO || 6 non V, non sē C, iam RO || 7 dedisset RCV | pater ei V || 8 si sperari Sabbad.: sperari RCO, ne spectari V | possit RCO | opus erat V || 9 non si dedisset V, noster et RCO || 10 ut] et RCO | dies V || 11 dedisset OV, redidisset R, reddidisset C | si cum ut sit cum W.: cum si codd.; 'si <r.>' cum Schoell || 12 dedisset <Virg. Si nona (diem add. dett.) m. x. e. o.> V (dett.) || 13 emphaticos V (dett.), om. RCO || 14 dixeras RCV, -ris O, corr. Steph. || 15 qui Steph.: si codd. || 16 hoc] hic V || 17 Et Lindenbr.: ex codd. | primo terentius V || 18 dirimebat RC || 19 et — ignobilem om. V || 20 et om. C || 21 cum] quamuis V (dett.) | ipsis V, his RCO || 22 <scilicet> forma O | sed cod. Cuiac., et rell. || 23 quae supra Schoell: desuper codd. || 24 collaudauit O, cum laudauerat V

simpliciter accipimus 'uirginem'. an subaudibimus 'quamuis', ut sit: quamuis uirginem?

121 71 1 DARET ILLI bono affectu dixit 'daret illi?' filius enim familias non tam ducit uxorem quam a patre accipit, quippe cum patri committatur puella potius in huiusmodi 5 condicionibus quam marito. 2 DARET ILLI NVMQVAM FACERET ἀποσιώπησις secunda: hic enim non transit ad aliud, sed instat incepto, ut et per interrogationem diceret 'daret illi?' et per responsionem inferret 'numquam faceret'. 3 Et nota 'numquam' pro 'non' in maiorem negationis significantiam poni semper. 4 DARET ILLI mire 'daret', ut ostenderet nihil esse potestatis in filio. 5 QUID FIT DENIQVE more suo Terentius 'denique' posuit in fine sensus. et est aduerbium ordinis. sic et in Heautontimorumeno (I 1, 17) 'fodere aut arare aut alii- 15 quid ferre denique', ut sit 'denique' uel deinde uel ad postremum.

122 72 1 QUID FIAT deest 'rogitas'. et est ἀποσιώπησις quarta. 2 EST PARASITVS QUIDAM PHORMIO 'Phormio' non a formula sed a phormione dictus sparteo, quem 20 nos eronem dicimus triualiter et pro consuetudine. 3 QUID FIAT seruatur affectus tristis hominis, ut supra (v. 7) ait 'sed quid tu es tristis?'

123 73 1 HOMO CONFIDENS 'homo' comice additum, nam quis ignoret parasitum hominem esse? 2 CONFIDENS 25 hic 'confidens' pro improbo, audaci et temerario posuit,

1 subaudibimus Schoell: -diuimus RC, -dimus OV || 4 familiae V (dett.) || 5 commutatur R, committat C || 6 NVMQVAM — 9 illi om. RCO || 7 aposiopesis V (dett.) | transiit — institit Sabbad. || 9 faceret — numquam om. RCO || 11 ponit RCO || 12 ut <non> RC || 13 fiet V, sit RCO | denique om CO || 14 sensus] uersus Kauer, Stud. Vind. XXII 40 sqq., at cf. Phorm. II 2, 11 | sic et] sic V || 18 fiet RCV | ἀποσιώπησις quarta V, αποσιωπεισις .III. R, aposioposis O, ***** C || 19 Phormio om. RCO || 20 sed a] sed RC || 22 quid faciat RCO, quid is facit V (dett.), corr. Bentley || 24 dictum V || 26 hic confidens om. RCO | posuit ut V (dett.), om. RCO

ut (*Andr. V 3, 5*) 'o ingentem confidentiam!' 3 QVI ILLVM 'qui' utinam est, ut Lucilius in secundo (*II fr. 5 M.*) 'qui te, Nomentane, malum' etc. *pergit autem per 'hoc consilium quod dicam dedit'* (*v. 74*). 4 QVI ILLVM DI OMNES PERDVINT 'qui' aut expletium est aut pronomen, 5 quo incipiens Phormionem describere cohorrui consideratione eius et in hanc uocem quasi confusus erupit. hoc autem certum genus est *παρενθέσεως*.

124 74 1 QVID IS FECIT correxit interrogatiue errantem, ut rediret ad nominatum casum 'qui', <unde> aberrat uerat et 'illum' dixerat.

125 75 1 LEX EST haec lex ut in palliata recte ponitur, nam Graecorum fuit. ideo et in *Andria (I 1, 44—45)* sic ait 'inopia et cognatorum neglegentia coacta'. 2 LEX EST alia causa narrationi interponitur. et dicitur *παρένθεσις*. 3 LEX EST a causa litis: potuit enim dici 'non habes causam'.

124 74 2 HOC CONSILIVM QVOD DICAM secundum quosdam ordo est: qui hoc consilium, quod dicam, dedit.

125 75 4 VI ORBAE QVI SVNT GENERE PROXIMI 'orba proximo nubat, orbam proximus ducat' Atticum ius est. et est ordo: lex est, ut orbae his nubant.

126 76 1 EADEM HAEC LEX IVBET non duas res iubet haec una lex, sed puellis permittit nubere, cognatos cogit ducere. 2 EADEM HAEC LEX IVBET bene 'iubet': minorem uim habet enim ea lex quae aliquid permittit, quam ea

2 in *om. CO* || 3 montane *codd.*, corr. *Steph.* (*Mom-*) | etc. *W.*: ad cetera *codd.* | autem per *W.*: aut per *RCO*, aut qui *V* || 5 perdunt *O*, perdant *rell.*; cf. *II 2, 11* | aut *I.*] ut *RCO* || 8 est *om. C* | *παρενθέσεως Steph.*: *παρηρησῆως (-σηῶς V) RV*, ***** *CO* || 9 facit *V* | contextit *R* | interrogatione *O*, -nem *V (dett.)* || 10 unde *add. Steph.*; a quo *Sabbad.* || 11 ut *C* || 12 est haec] haec est *codd.* | lex *om. O* || 13 adeo *O* || 14 <et> inopia *C* || 15 causa *V (dett.)*, *om. RCO* | *παρενθεσις V*, ***** *RCO* || 18 secundum] sed in *RO* || 20 orba proxima *RO* || 22 lex] ius *V* || 23 HAEC et IVBET *om. RCO* | non — IVBET *om. V* || 24 promittit *RCO* || 26 enim uim habet *V* | promittit *RCO*

- quae aliquid iubet. 3 ET ILLOS DVCERE bene additum: nihil enim ad rem, si ducendi necessitas non fuisset.
- 127 77 1 EGO TE COGNATVM DICAM ET TIBI S. D. a persona eius, cum quo agitur: potuit enim dici 'quid mecum est tibi?' 2 EGO TE COGNATVM DICAM ET TIBI S. D. 5 ἀπογραφὴν †τοῦαι. 3 Haec narratio est, quam dicit Tullius (*cf. de invent. I 27*) <in personis> constitutam, et ipse 'tibi uni parcam' inquit in Verrinis (*II, V 40, 105*); repente enim transitur ad uerba personarum ab earum descriptione, sed hoc ipsum ad commouendos auditores 10 ualet plurimum. 4 ET TIBI SCRIBAM DICAM a denuntiatione in personam, ne diceret 'non mihi denuntiasti'. 5 ET TIBI SCRIBAM DICAM Cicero (*in Verr. II, II 14, 37*) 'scribitur Heraclio dica'. 6 DICAM supra uerbum, infra nomen est totidem litteris diuerso accentu 'dicam'. 15
- 78 PATERNVN AMICVM ME A. a persona litigantis: potuit 128 enim opponi 'personam non habes'.
- 79 QVI FVERIT PATER 'qui' hic pronomen est, infra 129 (*v. 80*) quomodo significat.
- 80 1 QVAE MATER uirginis scilicet. 2 QVI COGNATA 20 130 TIBI SIT 'qui' quo modo et qua ratione. 3 OMNIA HAEC CONFINGAM 'omnia haec' non ex abundanti posuit, sed oratorie quasi tam multa. et est ἀριθμός, nam post enumerationem ueteres haec dicebant. et Sallustius in Iugurta (*85, 4*) 'haec omnia praesidio adsunt'. 25

1 aliquid *om. V* || 3 a — τοῦαι *om. O* | a persona iustum quocumque (quodc- *V*) agitur *codd.*, *corr. Steph.* || 5 s. d. — 8 ipse tibi *om. C* | ἀπογραφὴν τοῦαι *V*, ***** *R*; ἀπογράφωμαι *as Rabbow*, (ἀποστροφή σύντομος *Sabbad.*, ἀποστροφή et ἡθροποιῶ *Steph.*) || 7 Tullius] utilis *RO* | in personis *add. Sabbad.* | constituta *RO* || 8 et ipse — 11 plurimum *om. O* | unam partem inquit inferri nisi *RC* || 10 commouendos *V* || 11 DICAM *om. RC* || 13 Cicero *om. RCO* || 14 dica *om. COV* | DICAM *om. R* || 16 ME A.] et *RCOV* | a persona *dett.*: ad personam *RCOV* || 17 opponi *D*, apponi *rell.* | habens *RCO* || 18 qvi] que *R*, quis *ex* que *corr. C* || 20 qvi] que *RC* || 21 <pro> quomodo *V* | et] *ex COV* || 23 αριθμός *R*, αριθμος *V*, ***** *O*, (*in mg. Arithmos m. I*) *O* || 24 et *om. V* || 25 omnia haec *Sall.*

- 131 **81** 1 QVOD ERIT τὸ 'confingam'. 2 QVOD ERIT MIHI BONVM ATQVE COMMODVM <totum> ἐν ὑποκρίσει: quod mihi, inquit, faustum ac felix erit, hoc est confingere atque mentiri. 3 QVOD ERIT MIHI BONVM ATQVE COMMODVM totum ioculariter parasitus, quippe qui 'confingam' dicens non solum non erubuerit de falsiloquio, sed quasi praeclari facinoris inceptionem etiam auspicatus sit omenque susceperit dicendo 'quod erit mihi bonum atque commodum'; sic enim ueteres 'quod faustum felixque sit' dicebant aliquid aggressuri. 10
- 132 **82** 1 † CVM TV HORVM NIHIL REFELLES VINCAM SCILICET † hoc interrogatiue pronuntiandum est. 2 REFELLES refutabis, redargues. nam prorsus refellere est redarguere falsitatem. 10
- 133 **83** 1 PATER ADERIT MIHI PARATAE LITES Q. M. mire σνοκωφαντεῖ: quod maxime alter metueret, hic pro ridicula re contempsit 'pater aderit' et 'paratae lites'. exquisita autem subiectum est, cum supra dixerit 'mihi paratae lites', 'quid mea?' 2 PATER et LITES ut Antiphoni formidanda ista sunt, ita ridicula parasito. 20
- 134 **84** 1 ILLA QUIDEM NOSTRA ERIT ἡθικῶς 'nostra', cum Antiphonis tantum esse debeat. 2 IOCVLAREM AVDACIAM εἰρωνεία κατὰ ἐντίφρασιν, hoc est minime

1 τὸ Sabbad.: totum codd. || 2 totum add. Schoell, cf. 81, 1 et 3 | ἐν ὑποκρίσει Pith. (ex cod. Cuiacii?): ὑποκρήσεως R, υποκρήσεως V, ***** CO || 4 ATQVE COMMODVM] n. atque RC || 5 confingens RCO | dicens Steph.: dicit RCO, dicit <quasi> V (= dett.) || 6 de] ad C || 7 incoptione OV || 9 felix faustumque V || 10 aggressum O || 11 CVM — SCILICET] schol. ad QVOD ERIT etc. pertinere censet Hartman | VINCAM SCILICET om. V || 13 prorsus] proprie? | est redarguere V (dett.), om. RCO || 15 q. m. om. O | mire] ire RC, om. O || 16 σνοκωφαντεῖ Schoell: στωφαντεῖ R, στωφαντεῖ (in mg. uel σνοκωφαντα) V, ***** CO | quo RCO | metuerit RCO || 17 et om. O | exquisite — 19 lites om. C | acquisite O || 18 dixit V || 19 patris et litis RCO || 20 ista formidanda V | sunt Steph.: sint codd. | ista V, om. rell. || 21 εἰθικῶς V, ***** RCO | nostra dett., -am RCOV || 23 ἰρωνεία κατὰ ἐντίφρασιν V, ironica est *** id est O, ***** RC | minime] mihi me RCO

iocularem. 3 An quae ex ludo et ioco in periculum ueniat?

- 135 85 1 PERSVASVM EST HOMINI hic iam de Antiphone queritur, cui persuasum sit. 2 FACTVM EST adeo audax Phormio. 3 VENTVM EST ἐφεξήγησις: quomodo factum 5 134 est? 'uentum est: uincimur: duxit'.

84 4 IOCVLAREM AVDACIAM deest 'audio ex te' aut 'dicit'.

- 135 85 4 FACTVM EST VENTVM EST VINCIMVR DVXIT ἀσύνδετον, ut supra (v 53) 'imus, uenimus, uidemus'. 5 FACTVM EST V. <E.> V. D. amat hoc Terentius, ut (*Eun.* 10 III 5, 45) 'it, lauit, rediit' <et> (*Phorm. I 2, 53—54*) 'imus, uenimus, uidemus' et (*Andr. I 1, 100—2*) 'funus interim procedit, sequimur, ad sepulcrum uenimus, in ignem posita est, fletur'. his uerbis non modo breuior narratio est, sed etiam auditoris animum ad id, quod restat, intendit. 15

- 136 86 1 QUID NARRAS admirantis uox est, non interrogantis. 2 †HOC QVOD AVDIS† sic pronuntia, quasi periturum contempleris Getam et iam eum sub certo interitu defleas. 3 O GETA QUID TE EST FUTVRVM scilicet qui magister relictus sis Antiphoni. 20

- 137 87 1 NESCIO HERCLE VNVM HOC SCIO QVOD FORS FERET FER. AE. A. ἠθικῶς: desperatione rerum fortis est seruus. 2 Et simul uigilauit poeta, ne, si et hic eiularet, res tota migraret in tragoediam.

1 excludo RO | et — ueniat] & (om. CO) **** RCO ||
 3 persuaserat RC, -sit OV | antipho C, -ph⁹ RO | conqueritur O ||
 4 adeo — 8 FACTVM EST om. C || 5 effexegesis V, **** RO ||
 7 IOCVLAREM — DVXIT in mg. R¹ || 8 asinetheton V, **** RCO ||
 10 FACTVM — amat om. RC, — uidemus om. O | hec RC ||
 11 redit V | et add. Steph. || 12 et — uenimus om. C || 13 imposita V || 14 his om. RCO | uerbis om. dett. | breuior (post narr. O) breuis et comis V (dett.); v. append. || 15 incendit V ||
 17 HOC QVOD AVDIS] schol. pert. ad O GETA QUID TE FUTVRVM EST ||
 18 etiam RV, et C | eum dett.: cum RCV, om. O || 19 defleat codd., corr. Steph. | oh R, ob C | futurum est V | si O | quid C ||
 21 sors CO | fert C || 22 feramus V | ἠθικῶς V, (in mg. moraliter) R, **** CO || 23 euigilauit V | poeta om. C | nesciet hic C | eiularet] ei (om. O) uigilaret RCO | res om. RCO ||
 24 totam ignorat RC, tota ignora & O

- 138 88 1 QVOD FORS FERET FEREMVS A. A. hae graues sententiae ex persona seruorum cum dicuntur, ridiculae sunt et eo consilio interponuntur. 2 FEREMVS AEQVO ANIMO hoc secundum seruos, qui futura contemnunt. 3 *Et* mire meritum culpae suae ad fortunam rettulit. 5
- 139 89 1 EM ISTVC VIRI EST OFFICIVM compendium consolationis est, quod hic libenter accepit et ideo statim approbat. 2 IN ME OMNIS SPES MIHI EST quomodo? ut strenue se defendat? an ut fugiat? an ut patiens sit plagarum? 10
- 140 90 1 AD PRECATOREM ABEAM bene poeta omnia tractat, quae in tali re attingenda seruo essent, nisi aliud posceret argumentum. 2 AD PRECATOREM ABEAM sic in Heautontimorumenos (V 2, 22—23) 'nec tutorem tibi nec precatorem pararis'. 3 QVI MIHI SIC ORET 'mihi oret' id est 15 pro me oret.
- 141 91 1 NVNC AMITTE QVAESO HVNC *μνησις* dicitur, ubi non uerba modo, uerum etiam gestum uocemque fingamus alienam. 2 NVNC QVAESO AMITTE HVNC quod nos 'dimitte'. ut (*Verg. Aen. II 148*) 'amissos hinc iam obliuiscere Graios' et Sallustius (*Hist. fr. inc. 5 M.*) 'pactione amisso Publico legato'. 20
- 142 92 1 POSTHAC SI QVICQVAM NIHIL PRECOR facile impetrat, qui non omnia extorquet. *ergo ars precatoria est mitigare praesentia, futura permittere.* 2 Simul etiam, 25 quia omnis causa in hoc est, ne uideatur seruus ob impunitatem in delictis amplius peccaturus. 3 POSTHAC SI

1 sovs C | FEREMVS A. A.] f. ae. a. V, musa RC | grauis RC ||
 2 sunt om. O || 3 hec RCO || 6 hem istuc est uiri V, eo (eho
 O) istuc uiri RCO || 7 accipit O || 8 mihi est spes RC | <an>
 C | 12 in
 C | 13 in
 C | 14 in
 C | 15 in
 C | 16 in
 C | 17 in
 C | 18 in
 C | 19 in
 C | 20 in
 C | 21 in
 C | 22 in
 C | 23 in
 C | 24 in
 C | 25 in

- QUICQVAM ut solet, eleganter per ἔλλειψιν. 4 Et simul non si tantundem peccauerit, sed si uel minimum tale est et illud (*Andr. I 2, 25—26*) 'si sensero hodie quicquam in his te nuptiis fallaciae conari' et (*Andr. V 2, 22*) 'si quicquam inuenies <me> mentitum, occidito'. 5 NIHIL 5
 143 **93** 1 VBI EGO HINC ABIERO hic ostendit nullum precatorem ex animo postulare ueniam se suo. 2 VEL OCCIDITO 'uel' pro 'etiam'. 3 OCCIDITO tu tantum caedere uolebas: ego dico 'etiam occidito'. 10
- 144 **94** 1 QUID PAEDAGOGVS ILLE QVI CITHARISTRIAM moraliter quaerit uolens audire de Phaedria, postquam de Antiphone cognouit, maxime quia haec interrogatio respersionem elicit, qua spectator instruitur ad cognoscenda cetera. 2 QUID PAEDAGOGVS ILLE Q. C. quia dixit (*v. 36*) 15
 ('sectari, in ludum ducere et reducere' et quia 'puellulam' (*v. 31*) dixit ab aetate, 'paedagogus ille' ait. 3 QVI CITHARISTRIAM Phaedria scilicet, quia neque abscedit a custodia puellae neque illam ipse contingit. 4 QVI CITHARISTRIAM ἔλλειψις: 'sectatur', 'amat' uel quid tale 20
 subaudiendum est.
- 145 **95** 1 SIC TENVITER 'sic' dicendum est cum aliquo gestu. 2 NON MVLTVM HABET QVOD DET FORTASSE cum commiseratione amatoris adulescentis pronuntiandum est 'non multum habet, quod det, fortasse'. 25
- 146 **96** 1 IMMO NIHIL NISI SPEM MERAM bene 'spem', quia amat, <nam> nemo non cum spe amat. 2 MERAM solam.

1 eclipsim *RCO*, elipsim *V* || 2 uel nimium *CO* || 4 in his *om. C* | te ante quicquam *V* || 5 inuenias *V* | mentitum *om. V* || 6 nihil *om. V* || 8 ueniam postulare *V* | VEL | se *C* || 9 occidito — occidito *om. RCO* || 11 ille <alter> *RCO* (*glossema olim sser.?*) || 14 qua] quia *RCO* || 17 <est> ille ait (aut *C*, autem *R*, *cod. Cuiac.*) *codd., corr. Sabbad.* || 18 phaedriam *V* | scilicet] s. *V*, et *RCO* (*cod. Cuiac.*) | quia] qui *V* || 19 contingit *V* || 20 elipsis *V*, *** *RC*, *om. O* | quid] quidam *RO*, quidam *C* || 22 sic] sicut *C*; <δεικτικῶς> sic *ed. pr.* || 25 non — fortasse *om. V* (*dett.*) || 26 nihil <sibi> nisi *RCO* || 27 nam *add. Schoell*; enim (*post nemo*) *ed. pr.* | non cum spe *Sabbad.*: cum non spe *V*, cum ne spem *RCO*

- 147 **97** 1 PATER EIVS REDIIT AN NON Chremes scilicet.
 2 NONDVM quia ueniet, iam non plena negatio est.
 3 QUID SENEM QVOAD EXSPECTATIS VESTRVM animaduerte
 τὸ 'quid' secundum morem cotidianum tum dici, cum fit
 transitus a mentione alterius rei ad alteram. sic et supra 5
 (v. 94) 'quid paedagogus ille?'
- 148 **98** QVOAD EXSPECTATIS 'quoad' quamdiu. et recte
 locutus est, quia aduentus finis est expectationis.
- 149 **99** SED EPISTOLAM AB EO ALLATAM ESSE AVDIVI mire
 paratur inopinatus subito aduentus senis; nam ipse ueniet, 10
 cuius epistolam sperat.
- 150 **100** 1 AD PORTITORES ESSE DELATAM more ueterum
 magistri tributorum, id est publicani, operas in portu
 dabant, inferendarum et efferendarum rerum uectigal exi-
 gentes. 2 AD PORTITORES ad eos, qui in portu sunt. 15
 3 <Et> ex quo more hoc dixerit uide, Attico an Romano.
- 151 **101** 1 NVM QUID GETA ALIVD ME VIS absque illo, quod
 argento tibi a me opus fuit. 2 VT BENE SIT TIBI
 ἀστέϊσμός pro 'nihil'.
- 152 **102** 1 PVER HEVS NEMON HVC PRODIT moralis expressio, 20
 nam eos uocat, quibus initio dicebat egrediens (v. 1) 'si
 quis me quaeret rufus'. 2 CAPE DA HOC DORCIO ad
 κωφὸν πρόσωπον loquitur. 3 DORCIO Dorcium femini-
 num nomen est, ut Planesium, Glycerium.

2 iam] nam *RCO*, *cod. Cuiac.* || 3 animaduertite quid
 (quoad *V*) *codd.*, *corr. W.* || 4 fit] sit *RCO* || 5 rei alte-
 rius *V* || 12 ad portitorem *RCO* || 13 magistris tribus utare
 idem publicani *RCO* || 14 et ferendarum (refer- *O*) rerum *RCO*,
 rerum et eferendarum *V* || 16 Et *add. W.* || 17 quod *om. R* ||
 18 ad me *RC* || 19 ΔΚΤΙΜΟC *cod. Cuiac.*, ἀντησιμος *V*,
 ***** *RCO* || 20 moralis] more ul' *RCO* || 21 in uitio *C*, in
 initio *O* | egrediens dicebat *V* || 22 quaerit *V*, -rat *O* | ruffus
OV, rursus *RC* | dortio *codd.* | ad κωφὸν πρόσωπον *V*, ad cophon
 prosopon *RCO* || 23 dortio dortium *codd.* || 24 planesium <et>
 glycerium *V*, plane suam (sua *C*) glycerium *RCO*

3.

153 1 1 ADEON REM REDISSE VT QVI MIHI CONSVLTVM OPTIME VELIT ESSE in hac scaena color uitae est eorum, qui quicquid immodice concupierint, spernunt postquam uenerit; quod apertiore sententia ostendit poeta dicendo (v. 20) 'nostri nosmet paenitet'. 2 ADEON REM REDISSE 5 VT QVI MIHI comparatiua qualitas in hac scaena est inter Antiphonis uitam et Phaedriae; genus causae demonstratiuum. contendant autem, uter magis miser sit. 3 VT QVI MIHI C. O. V. E. PH. mira sententia, qua ostendit adulescentulos in peccatis neminem magis metuere quam eos, 10 a quibus maxime diliguntur. simulque inducitur rerum imminentium praestructio, in qua sit audax locutor Phaedria, ut <qui> defensor futurus sit, timidus Antipho, ut qui fugiturus sit.

154 2 1 PATREM VT EXTIMESCAM ferienda pronuntiatio in 15 eo quod ait 'patrem'. hoc enim magis mirum est ideo patrem timeri, quia 'consultum optime uelit'. 2 VBI IN MENTEM EIVS ADVENTI VENIT nota in mentem uenire ueteres non recordationis causa tantum sed etiam recogitationis considerationisque posuisse. 3 VBI IN MENTEM 20 EIVS ADVENTI VENIT sic ueteres genitiuo casu proferebant.

4 IN MENTEM VENIAT Cicero (in Verr. I 17, 51) 'fac tibi paternae legis Aciliae ueniat in mentem'. 5 VENIAT ADVENTI multipliciter declinatur: et <aduenti et> ad-

1 REM] me RC | CONSVLTVM <****> V || 4 uenerit] inuenerint schol. Ricc. | poeta om. CV || 5 Adeo C || 6 MIHI om. V || 9 PH. om. RCO || 12 praestructio (in mg. aliter perscriptio) C | sit Schoell: sic codd. | locutor Schoell: loquitur RCO, inducitur V (dett.) || 13 qui add. Bentley || 14 ut qui fu<gi>turus sit huc transp. Steph.; legitur post 16 patrem: ut qui futurus sis (sit cod. Cuiac.) || 16 mirum] iniurium V || 17 quia ed. pr.: qui V, quam RCO | uelit] ueluti RCO || 18 VENIT om. RCO | uenire in mentem V (dett.) || 21 VENIT om. RCO | si R || 22 VENIAT] ueni ad RC, uenit at O | Cicero] eius O, om. R || 23 adscilia eueniat (uen- CO) RCO, auxilium ueniat V | VENIAT] ueniat V, uenia C || 24 aduenti et add. Steph.; fort. insuper add. aduentus et, cf. Charis. 130, 12; 143, 12

uentus. sic et in Andria (*II* 2, 28) 'nihil ornati, nihil tumulti'. 6 VENIAT legitur et 'uenit'.

155 3 1 INCOGITANS temerarius. Probus 'nomen incogitans' inquit 'in usu est, at non eodem modo cogitans'.

2 ITA EXSPECTAREM VT PAR FVIT nota 'expectarem' 5 nunc opperirer, alias sperarem.

156 4 1 QVID ISTVC EST haec interrogatio est stomachosa extenuare uolentis metum fratris; diuersa enim sentit ob diuersum amoris euentum. 2 QVI TAM AVDACIS FACINORIS MIHI CONSCIVS SIS proprie ad terrorem, qui de facinore 10 loquitur, conscium dixit. 3 ROGITAS QVI TAM AVDACIS F. bene timens inducitur Antipho, ut sit causa fugiendi; ad hoc enim fugiet, ne ad amittendam coniugem cogatur a patre ante errorem fabulae patefactum.

157 5 1 QVOD VTINAM NE PHORMIONI gratissime non Phor- 15 mioni succenset sed Phormionis inuento. 2 *Et* uide, ut et ipse se culpae subtrahat. 3 *Et* familiare est initia accusare rerum, quos alicuius negotii paenitet. 4 VTINAM NE PH. uetus elocutio 'utinam <ne>', ut Ennius in Medea (*M. exul. fr. 1 Ribb.³ et V.²*) 'utinam ne in nemore Pelio unquam sectae cecidissent ad terram trabes'. 5 *Et* 'ne' non accipiendum.

158 6 1 NEV ME CVPIDVM EO IMPVLISET bene hoc addidit ad excusationem: potuit enim dici 'non consentires'. 2 EO IMPVLISET 'eo' scilicet ad uxorem ducendam. 25 3 An 'eo' in tantum? 4 QVOD MIHI PRINCIPIVM EST MALI bene, quasi caput mali non in amore sed in nuptiis sit.

1 et om. CO || 2 largitur RC || 3 Probus nomen incogitans Schoell (*duce Steph.*): improbus (et pr- O) non cogitans *codd.* || 4 at] an COV || 5 nota expectarem V (*dett.*), ni · c · C, mt · R, ut O || 6 operirem V | spectarem RC, exp- O || 7 stomachosa est V (*dett.*) || 11 ROGITAS] recogitans RC, idest recogitantem O || 13 ad mittendam CO || 15 ut ne C, utinam V || 16 sed] sub RCO | et ut C, ut OV || 17 <quod utinam> et familiare *codd.* || 18 VTINAM NE PH.] ut · i · p · V, i · r · n · R, i · r · t · C, · i · rei O || 19 ne *add. Steph.* || 21 cecidissent caesae V (c—a cec—et *dett.*) || 23 IMPVLISET —eo om. C || 25 impulit RO | scilicet om. V || 27 quasi] quia RCO | in I. in ras. V² | sit ante sed V (*dett.*)

- 159 7 1 NON POTITVS ESSEM more hominum loquitur: credit enim ex consequenti satietate, quod potuerit abstinere amoribus suis. 2 NON POTITVS ESSEM *ἐνθυποφορὰ μονομερῆς* 'non potitus essem'. non enim illa 'sed potiri uoluisti' posuit, ut (*Verg. Aen. IV 603*) 'uerum anceps pugnae fuerat fortuna. fuisset', hic enim utraque pars ponitur. 3 FVISSET TVM ILLOS MIHI AEGRE ALIQVOT DIES interrogatiue quidam pronuntiant totum, nempe 'fuisset t. i. m. ae. a. d.?'
- 160 8 1 AT NON COTIDIANA CVRA HAEC ANGERET ANIMVM 10 amatorie loquitur Antipho. errant <igitur> qui putant eum paenitere sui desiderii — nam si hoc est, nec maritus firmus uidebitur fore —; sed hoc dicit: facilius fuisse abstinere uirgine intacta quam ea cum qua iam consuerit, et ideo subiungit 'dum exspecto quam mox ueniat qui adimat hanc mihi consuetudinem'. 2 AVDIO per *εἰσωνεῖται* dicitur modo a contemnente dictum Antiphonis. 3 AVDIO omnia deridet Phaedria cupiens fructum amoris uel periculis adipisci. est ergo 'audio' *εἰσωνεῖται* pro 'non audio', hoc est: nihil dicis. 20
- 161 9 1 DVM EXSPECTO QVAM MOX VENIAT non quando, sed quam cito, quia timet. 2 QVI ADIMAT HANC MIHI CONSVETVDINEM mire non 'amorem', tamquam amore carere potuerit, consuetudine non possit. 3 *Et* nota proprietatem dicti, nam consuetudo specialiter de coitu dicitur. 25

1 more — ESSEM *om. RCO* || 3 ESSEM — 7 ponitur] *ἐνθυποφoρὰ* (antropophora *O*, **** *RC*) ut (*om. RCO*) uerum anceps pugnae fuerat fortuna fuisset. hic enim utraque pars ponitur. Non potitus essem - monomeres (mon- *om. RCO*) non ne (ut *V*) illa sed (hic *RCO*) potiri uoluisti posuisset (pos- *om. RCO*) *codd.*; *corr. Steph. et Sabbad.* || 7 ILLOS] illud *V*, *om. RCO* | DIES *om. RC* || 8 quidam totum interrogatiue pronuntiant *V* (*dett.*) | nempe *bis RC* || 9 i. *om. RCO* || 11 igitur *add. W.* (ⁱ ante ⁱ *om.*); itaque *Schoell* || 13 fore] esse *V* || 14 <a> uirgine *V* || 15 hanc mihi adimat *V* (*dett.*) || 16 per ironiam *OV*, per **** *RC* || 17 modo] ⁱ *in CO*, *om. R* | continente *codd.*, *corr. Steph.* || 19 audio *I. om. V* | *ἰσωνεῖται V*, *ἔσωνεῖται R*, ironia *O*, *** *C* || 23 mire — consuetudine *om. RCO* || 25 dicti nam] dignam *O*, -na *RC*

162 **10** 1 ALIIS QVIA DEFIT QVOD AMENT magnificentius
 'aliis' quam si diceret 'mihi'. 2 TIBI QVIA SVPEREST
 DOLET laboravit, ut ostenderet plus esse 'dolet' quam
 'aegre est'; et ideo insanum ait Antiphonem, qui in ea
 fortuna positus quae aduersae contraria est, idem patia- 5
 tur quod miser. et est figura ἰπρόξευξίς, nam ad utrum-
 que 'aegre est' sufficere potuit. scire autem debemus <et>
 enuntiativae et per interrogationem hoc ipsum posse pro-
 nuntiari.

163 **11** 1 AMORE ABVNDAS ANTIPHO hoc sic pronuntiandum, 10
 quemadmodum solet cum stomacho dici vituperanti cibum
 'non esuris' aut 'pleno uentre es'. uult enim ostendere
 satietatis hoc esse, non ratiocinationis, quod nunc queri-
 tur Antipho.

162 **10** 3 TIBI QVIA SVPEREST D. id est: eo quod desideras 15
 abundas. 4 Ordo est: tibi dolet.

163 **11** 2 AMORE ABVNDAS ANTIPHO abundare dicitur, qui
 successu prospero affluit. Lucilius libro tertio (*fr. 53 M.*)
 'ille alter abundans cum septem incolumis pinnis r. a.
 r. s.' 3 AMORE ABVNDAS ANTIPHO hoc cum pronuntia- 20
 tione infert.

164 **12** 1 NAM TVA QVIDEM HERCLE CERTE VITA HAEC bene
 'certe', quia supra omnia cum εἰσωνεῖς dixit. 2 VITA
 HAEC EXPETENDA 'uita' dixit, ut ostenderet, etiamsi non
 'felicitas' sed 'uita' dicatur, optandam esse. 3 'Vita' 25
 autem et mores significat et animum et alimentum
 et spatium uiuendi et fortunam accidentem uiuen-

1 desit *codd.* || 2 aliis <dixit> *V (dett.)* || 4 ait *om. RCO* ||
 5 aduersae *Hartman*: aduersa et *codd.* || 7 et *add. Steph.* || 8 pro-
 nuntiari posse *V*, pronuntiare *RCO* || 11 dici stomacho *C* || 12 non
 esuris aut *cod. Cuiac.*, ut *rell.* | es *cod. Cuiac.*, est *rell.* || 18 ter-
 tio] . III . R, III° V, 3° C || 19 alter] autem *RCO* | incolumis
 pinnis] in (est *O*) locum his pⁱnnis (primis *C*, prinⁱ-rus *O*,
 pianis *V*) *codd.* | r . a . r . p . *codd.*; redit ac recipit se *schol.*
Pith. ad Iuven. III 158 || 22 CERTE — HAEC] haec uita certe *V*,
 uita haec *RCO* || 23 omnia *om. RCO* | εἰσωνεῖς *R*, ironia *OV*,
 **** *C* || 24 HAEC *om. RCO* || 25 uita *om. C* | optanda *codd.*,
corr. Steph. || 27 nubentibus *RCO*

tibus, ut modo. 4 EXPETENDA OPTANDAQUE proprie dixit 'expetenda optandaque': omnia enim quae auemus, aut industria aut uoto proueniunt, hoc est: aut in nobis sunt aut in fortuna posita.

- 165 **13** 1 ITA ME DI BENE AMENT VT MIHI LICEAT neces- 5
sario iurat, quia quod dicturus est solis amatoribus uide-
tur esse credibile. 2 ITA ME DI BENE AMENT VT MIHI
LICEAT TAM DIV QVOD AMO FRVI opportunus locus, in quo
ostenditur, quam magno amore sit possessus Phaedria, cui
par impenditur argumentum. 3 TAM DIV QVOD AMO 10
FRVI quam diu uxore fruitur Antipho. 4 An 'tamdiu'
δεικτικόν, quasi dicat: tantum diu et tantisper, hoc est:
uel tantillo tempore? 5 QVOD AMO FRVI deest 'eo', ut
sit: eo quod amo frui.
- 166 **14** 1 IAM DEPACISCI MORTE pactione transigere. 15
2 TV CONICITO CETERA aut 'cetera' abundat aut deest
'per', ut sit: per cetera.
- 167 **15** 1 QVID EGO EX HAC INOPIA NVNC CAPIAM infortu-
nium scilicet. 2 ET QVID TV EX ISTA COPIA fructum ac
felicitatem. 20
- 168 **16** 1 VT NE ADDAM παραλείψις figura, in qua uelut
ex abundanti enumerantur adiecta. 2 INGENVAM LIBERA-
LEM hoc natalium, illud morum est. 3 VT NE ADDAM
σχήμα τῆς παραλείψεως. 4 VT NE quod Graeci ἵνα μή.

1 expectanda O, expectanda RC | <atque> optanda V |
QUE] hoc RCO, e V || 2 <atque> optanda (om. -que) V | au-
emus Sabbad.: habemus R, habemus amamus O, amamus (in
mg. aliter habemus) C, amamus V (dett.), agimus schol. Ricc. ||
3 in nobis... in fortuna V (dett.), schol. Ricc., in fortuna... in
nobis RCO || 7 credendum V (dett.) || 8 quod] quam (in mg.
aliter quod) R || 12 δεικτικόν quasi dicat W. (duce Steph.):
dictum quod codd. || 13 ut sit eo et frui om. RCO || 15 DEPA-
CISCI] sic Ter. codd. G¹E¹; depec- (vel depic-) rell. | mortem
CV, -tis O || pactionem Steph., at v. Thes. gl. s. v. depecisci ||
16 aut cetera om RCO || 17 sit om. C || 18 copiam R, om. O |
infortunii V || 19 ISTA] hac V || 21 παραλείψις Steph.: παραληψις
V, παραλειψις R, **** CO || 22 <et> liberalem V || 24 CXHMΔ-
ΔICTΠΔΡΧΔΡΙΥIC cod. Cuiac., εχγαλιησπαρραηξής V, *****
RCO | vt om. C | ἵνα μή ed. pr.: ηυαλην V, **** rell.

- 169 **17** 1 QVOD HABES ITA VT VOLVISTI 'uoluisti' subdistingendum est et sic legendum 'uxorem' *ἐμφατικώτερον*.
 2 VT VOLVISTI VXOREM bona praeparatio uxoris futurae.
 3 SINE MALA FAMA PALAM multi superioribus iungunt 'palam'.
- 168 **16** 5 SINE SVMP TV INGENVAM LIBERALEM contra ea quae patitur ista posuit omnia: huius in amore copiam, suam inopiam; huius desiderium nullo constitisse sumptu, sibi a lenone emendam puellam; huius ingenuam, suam seruam; huius liberalem, suam citharistriam; hunc nactum 10 esse, se sectari tantum; huius uxorem, amicam suam; huius amorem maritalem esse, suum uelut prodigi, uelut scortatoris.
- 170 **18** 1 NI VNVM HOC DESIT ANIMVS QVI MODESTE ISTAEC FERAT 'modeste' moderate. Sallustius libro secundo (*Hist.* 15 *II fr. 17 M.*) 'modestus ad alia omnia nisi ad dominationem'. 2 MODESTE cum modo.
- 171 **19** 1 QVOD SI TIBI RES SIT CVM EO LENONE 'et' modo non conexiua, sed inceptiua coniunctio est. Sallustius libro secundo (*Hist. II fr. 114 M.*) 'et Poeni fere aduersus 20 a. n. e. m.' 2 SENTIAS sic alibi (*Heaut. III 1, 45—46*) 'sit rogas? sensi'.
- 172 **20** 1 ITA PLERIQUE INGENIO SVMVS OMNES NOSTRI NOMET PAENTET *παρέλκων* tertium. in Andria (*I 1, 28*) 'quod plerique faciunt omnes adulescentuli'. 2 *Ἐστ ἐρχαῖσμός,* 25

1 HABES — VT] habeat aut *RCO* | uoluisti *om. C* || 2 uxorem enim *ἐμφατικώτερον R*, uxorem enim erit *ἐμφατικώτερον V*, uxorem · n · ***** *CO* || 3 VOLVISTI] quod *RCO* | VXOREM *om. V* || 4 superius *codd.*, *corr. W.* || 6 eam *V* || 7 copia *codd.*, *corr. Steph.* || 11 se *om. RCO* || 14 ISTAEC] hec *RC*, hoc *O* || 15 fecerat *R* | li°. || *R*, li. n°. *O*, li°. 2° *C*, l. || *V* || 17 MODESTE cum modo *om. RCO* || 18 et] *hoc igitur pro quod legit scholiasta* || 19 coniunctione (*om. est*) *R* || 20 li°. || *R*, li°. 2° *C*, l. || *V*, · n · *O* | Poeni *cod. Huls.*, poni *RCO*, potui *V* || 21 a · n · c · m · *COV* | sic] si *RCO* || 23 ita<que> *RC* || 24 *αποσιωπήσις III* (*in mg.* uel *παρέλκων*) *V*, ***** III (· III^m *R*, *om. O*) *RCO* || 25 *αρχαῖσμος V*, *αρθεσμος* (*αρθεσ in ras.*) *R*, ***** *CO*

ut (*Eun. I 2, 5*) 'accede ad ignem hunc: iam calesces plus satis'.

- 174 **22** 1 CUI DE INTEGRO EST POTESTAS deinceps. 2 An 'de integro' id est integris rebus?
- 172 **20** 3 NOSTRI NOSMET PAENITET paenitet eum, qui 5 parum putat. ergo 'ipsi nos' inquit 'nostra contemnimus'. sic et in *Heautontimorumeno (I 1, 20)* 'at enim, dices, me quantum hic operis fiat paenitet'.
- 175 **23** RETINERE AMARE AMITTERE coniuncte legendum est 'quid uelis retinere', ut duo sint 'amare amittere', quia 10 et infra duo reddit 'ut neque mihi sit amittendi neque retinendi copia'.
- 176 **24** AMITTENDI propter amorem, RETINENDI propter patrem.
- 178 **26** 1 EI 'ei' interiectio ingemiscntis, ut (*Verg. Aen. 15 XI 57—58*) 'ei mihi, quantum praesidium Ausonia et quantum tu perdis, Iule!' 2 EI TIMEO MISER QVAM recte iam timet, quia in metu semper est 'praesaga mali mens' (*Verg. Aen. X 843*).

4.

- 179 **1** 1 NVLLVS ES GETA NISI IAM TIBI ALIQVOD CONSILIVM 20 in hac scaena serui currentis officium est tendens ad perturbationem Antiphonis, quem oportet abesse conspectui patris usque ad cognitionem rerum et *καταστροφὴν* fabulae.
- 2 CONSILIVM CELERE hoc celere neutraliter dicitur.
- 180 **2** 1 SVBITO TANTA TE IMPENDENT MALA accusatiuo 25

1 accede <huc> *RCO* || 3 potestas est *OV* || 4 de] ex *C* || 5 -MET *om. V* || 7 et *om. RV* || 9 amittere amare <an> *V (dett.)* || 10 quod *codd.* | ut *om. C* | qui *V* || 15 EI EI] et hei mihi *V*, et est *RCO* | <est> ut *V* || 16 hei mihi *codd.* || 17 iuli *RCO* | hei *ROV*, hey *C* | quam<quam> *RCO* || 18 iam recte *O*, recte *V* || 20 est *R* | aliquid mihi *V* || 21 pertinens *O* || 23 catastropham *V*, *** *rell.* || 24 hoc celere *om. V* || 25 TE *om. RCO* | fort. <nota> accusatiuo, cf. *Andr. III 5, 8; Hec. V 3, 2*

- casu 'impending', <ut Lucretius (*I 327*) 'mare quae impenden)t uestro sale saxa peresa'. 2 Pro 'in te pendent mala'.
- 181 3 1 <QVAE NEQVE VTI DEVITEM SCIO> cum supra 'nullus es, Geta' dixerit, hic transitum fecit ad primam 5 personam. 2 QVAE NEQVE VTI DEVITEM ruina aut uitanda est aut extrahenda ex ea sunt corpora, quae oppresserit.
- 182 4 1 NAM NON POTEST CELARI NOSTRA DIVITIJS AVDACIA bene 'nostra', quia et ipse partem maximam culpaе sustinet ut magister. 10
- 181 3 3 DEVITEM antequam irruant, INDE EXTRAHAM cum irruerint.
- 182 4 2 CELARI Nigidius (*fr. LVIII Swob.*) 'celari' quaerit utrum plenum sit an pressum.
- 183 6 1 QVIDNAM ILLE COMMOTVS VENIT hic ostendit poeta 15 idcirco confusum induci Getam, ut de eius metu Antipho terreatur. 2 COMMOTVS VENIT modo 'commotus' perturbatus atque conterritus.
- 184 7 1 TVM TEMPORIS MIHI PVNCTVM 'punctum' pro momento, ut Lucilius in XIII (*l. XIV fr. 21 M.*) 'puncto 20 uno horae quiquomque iuassit'. 2 PVNCTVM angustissimum spatium. 3 AD HANC REM ad deliberandum quod ago. 4 ERVS ADEST uultu tristi ac superciliis arduis hoc

1 impending tu es (as *cod. Cuiac.*) causales (-is *O, cod. Cuiac.*, causales *C*) saxa peresa *RCO, cod. Cuiac.*, impending τωσθεσθηροσθαλεσσασκαπερεσα *V*; *Lucr. vers. agnovit Bentley*; 'impending <te>' dicit pro 'tibi', ut *etc. Schoell* || 2 pro interdependent *RCO* || 4 QVAE — SCIO *add. W.* || 6 QVAE — DEVITEM | que inquit id·m·n·(n·m·*R.*, neque modo *O*) i·(inde *O*) *RCO* || 7 sunt ex ea *V (dett.)* | oppresserat *C* || 9 quia nam *V* | sustinet *cod. Cuiac.*, suae tenet *rell.* || 11 diuitem *RC* | antequam *Steph.*: antiqua *RCO*, cum iniqua *V (dett.)* | extra hanc *RCO* || 14 sit *om. RCO* | an] ad *RC* || 16 inducit *RCO* || 19 TEMPORIS] p̄ris *R*, ip̄is *O* | momentum *R* || 20 in XIII] in ·x· in *O*, in ex·III·*R.*, in ex *u* *C*, in XIII *V (dett.)* || 21 una *V* | horae] hora et *codd.* | quiquomque *L. Mueller*: quiquoque *RCO*, qui hoc *V* | iuassit *Sabbad.*: inuasit *codd.* || 22 ad *om. RCO* | deliberandam quid ago *RCO* || 23 atque *V*

- dicendum est. 5 QVID ILLVD MALI EST mire πρὸς τὸ
 'erus adest' 'quid illud mali est' posuit ex persona
 Antiphonis, cui pro calamitate est patris aduentus.
- 185 8 1 QVOD CVM AVDIERIT scilicet quod uxorem duxit
 Antipho. 2 QVOD EIVS REMEDIUM plus est quam si diceret 5
 'nullum'. 3 QVOD CVM AVDIERIT QVOD EIVS REMEDIUM
 I. IR. bene non addit quod: secum enim loquitur.
 4 QVOD EIVS RE. I. IR. proprie 'remedium', quasi iracundia
 sit morbus.
- 186 9 1 LOQVARNE INCENDAM quia iracundia ignis est. 10
 2 TACEAM INSTIGEM instigari proprie fera dicitur.
 3 PYRGEM ME LATEREM LAVEM παροίμια πλίνθον πλύνεις.
 4 LOQVARNE <INCENDAM> TACEAM INSTIQEM σχῆμα δια-
 πόρησις. 5 LOQVARNE INCENDAM duo sunt quae fieri in
 placando solent: aut loqui aut tacere. sed quid sibi vult 15
 'purgem me', cum idem sit 'loquarne'? an quia potest
 purgatio et per defensorem aut patronum induci? 6 Hoc
 quidam putant, sed melius est haec et perturbatae et ser-
 uilis imperitaeque personae uerba sine arte esse <nec>
 s<u>i uim significatus habere. 20
- 187 10 1 CVM MIHI PAVEO 'cum' praeterquam quod
 significat modo. 2 TVM ANTIPHO ME EXCRUCIAT ANIMI
 τῷ ιδιωτισμῷ pro eo quod est 'propter Antiphonem me
 excrucio animo'. sic et in Heeyra (I 2, 46) 'fecit animi

1 mire — mali est *om. CO* | πρὸς τὸ *Steph.*: presto *codd.* ||
 7 *IR. et non om. V* | addit quid *O* | enim] cum *V* || 8 *IR.*
om. V | remedium — 11 proprie *om. RCO* || 11 forma *R*, fora *C*,
 for^a *O* || 12 *ME om. V* | παροίμια *ed. pr.*: ῥημον *V*, **** *rell.*:
 παρόμοιον *Sabbad.*, at *cf. Suidas s. v. πλίνθον* | πλίνθον πλύ-
 νεις *Steph.*: τικηρθοντηεννεης *V*, **** *rell.* || 13 σχῆμα δια-
 πόρησις *Steph.*: ηχημα λημοσηνον *V, om. rell.* || 14 due *R* | <et>
 fieri *RCO* || 15 placando *Steph.*: peccando *codd.* | quod *RC*,
 quō *O* || 16 purgemne (*om. me*) *V* || 17 et] etiam *O* | aut] et
 per *V* | Hoc] hec *R*, sic *V* || 18 haec et *RCO*, hoc *V*; hoc: haec
Sabbad. || 19 nec sui *Schoell.*: si *RCO*, et *V* (*dett.*) || 20 significa-
 tionis *O*, -cati non *V* (*dett.*) | habere *Steph.*: habet (-ent *dett.*)
codd. || 21 *CVM . . . cum*] Tum . . . tum *codd.* | quod *om. C* || 22 aīo
R, om. C || 23 τῷ ανσωτισμῷ *V, om. RCV*; corr. *Steph.* | pro — ex-
 crucio *om. C* | praeter *ROV* || 24 excrucior *V*, -at *RO*

ut incertus foret'. genetiuo enim casu ueteres figurabant hanc locutionem.

188 **11** 1 EIVS ME MISERET EI NVNC TIMEO 'miseret' praeteritorum, 'timeo' de futuris. 2 EIVS ME MISERET EI NVNC TIMEO IS NVNC ME RETINET NAM ABSQVE EO ESSET figura 5 πολύπτωτον: 'eius ei is eo'. 3 IS NVNC ME RETINET SIC 'retinet', quomodo 'excruciat'. 4 NAM ABSQVE EO ESSET RECTE si ad eum res non pertineret, id est si meum tantummodo peccatum esset hoc ipsum.

189 **12** 1 RECTE EGO MIHI VIDISSEM ET SENIS ESSEM VLTVS 10 IRACVNDIAM facete seruus occasionem melioris condicionis esse existimat fugae causam; tamquam sibi per eam et libertatis genus praestare posset et praedam. 2 RECTE EGO MIHI VIDISSEM ut dicimus 'uide tibi' et 'uidete uobis'.

3 *Et* 'recte uidissem' ἀντὶ τοῦ 'prouidissem'. 4 ET 15 SENIS ESSEM VLTVS IRACVNDIAM 'senis' maluit dicere quam 'domini', ut in ipso nomine et hortamentum impune fugiendi appareat. 5 *Et* simul quia non 'iram' sed 'iracundiam' dicturus erat; nam ira de causa est, iracundia de moribus. 6 ET SENIS ESSEM VLTVS IRACVN. non dixit 20 'euasissem' sed 'ultus essem'; faciunt enim serui fugiendo, ut dominos paeniteat iratos fuisse. 7 VLTVS ESSEM sic Vergilius (*Aen. IV 656*) 'ulta uirum'.

190 **13** 1 ALIQVID CONVASISSEM figuratum est a colligendis uasis. 2 HINC ME CONICEREM <πρὸς τὸ> 'recte ego mihi 25 uidissem'. 3 PROTINVS IN PEDES 'protinam' fuit, et sic Nigidius legit (*fr. LX Swob.*).

1 genitiuo enim casu *cod. Cuiac.*, gener eius usu (nisu *V*, uisu *dett.*) *rell.* | significabant *RCO* || 5 *is om.* *RC* | retinet me *RCO* | *NAM — ESSET om. V* | *ESSET* | sit *C*, sic *O*, me sic *R* | figura] sig̃ *RCO* || 6 πολύπτωτον *V*, **** *RCO* | eius — eo *C*, *om. O* || 11 facete — 16 IRACVNDIAM *om. O* || 12 per eam *Steph.*: peccati *codd.*; -anti *ed. pr.* || 14 ut *Steph.*: et *codd.* || 15 ΔΝΤΙ ΤΟΥ *cod. Cuiac.*, pro *rell.* || 17 in *om. V* | et hortam-] exhortam-? || 19 est *W.*: et *RCO*, *om. V* || 20 IRACVN. *om. RCO* || 21 sed <et> *RCO* || 24 conuasissem *C*, (*in mg. al'* corrasissem) *R*, corrasissem *OV* | collidendis *RCV*, colliendis *O*, *corr. ed. pr.* || 25 πρὸς τὸ *add. Steph.* || 26 et — *p. 400 l. 4* enim *om. O* | nigius *V*

- 191 **14** 1 QVAM HIC FVGAM <πρός τὸ> 'conicerem in pedes'.
 2 AVT FVRTVM PARAT πρὸς τὸ 'aliquid conuassassem'.
 3 QVAM HIC FVGAM AVT FVRTVM PARAT secunda ἐπι-
 δοσις: prius enim 'furtum' quam 'fugam' occurrere debuit.
- 192 **15** 1 SED VBI ANTIPHONEM REPERIAM 'sed' pro 'ergo', 5
 ut sit: ergo ubi Antiphonem reperiam? 2 An hic pro
 fine superioris sententiae est, ut Sallustius (*Hist. III fr. 45*;
cf. II fr. 68 et 70 M.) 'sed Metellus in ulteriorem prouin-
 ciam'? 3 REPERIAM si alicubi cesset; AVT QVA QVAERERE
 INSISTAM VIA si alicubi ambulet. omnis enim, qui quaeri- 10
 tur, aut cessat aut ambulat.
- 193 **16** 1 TE NOMINAT ad hoc dudum auditur Geta et
 ipse non uidet adulescentes, ut plus illis terroris incutiat,
 dum secum loquitur. 2 NESICIO QVOD MAGNVM HOC
 NVNTIO EXP. M. diserte locutus est 'nescio quod magnum 15
 hoc nuntio expecto malum' pro eo quod est 'nescio quod
 magnum malum hunc mihi nuntiaturum arbitror'.
- 194 **17** 1 DOMVM IRE PERGAM HOC NOS ἐλλειπτικῶς 'domum
 pergam'. 2 IBI PLVRIMVM EST ostendit ab initio se
 domum pergere et sec(um) uidetur deliberasse quare. 3 IBI 20
 PLVRIMVM EST scilicet propter amorem uxoris suae.
 4 SANVN ES τὸ πλῆρες 'sanusne es' (*sic Ad. III 2, 38*).
 5 REVOCEMVS HOMINEM comice et moraliter addidit

1 HIC] hinc V, hanc R | πρὸς τὸ add. *Westerh.* || 2 πρὸς τὸ
Westerh.: **** RC, om. V | aliquid — PARAT *dett.*, om. RCV ||
 3 secunda ΔΠΟΔΟCIC *cod. Cuiac.*, secunda διπλωσις R, διπλω-
 σισ secunda V, ***** C || 4 fuga V || 5 sed — reperiam *om.*
 CO || 6 hic pro] hic O, sed V (*dett.*) || 7 finis *codd.*, *corr. W.* ||
 8 sed] si C | in ulteriorem V (*dett.*), *om. RCO* | prouincia
 RO || 9 cesset *schol. Ricc.*, -it RCO, -at V (*dett.*) || 10 enim
om. C | qui — ambulat *om. RCO* || 12 dudum *W.*: dum RCO,
 dictum *dett.*, nomen V; diu *Steph.*, nunc *Rabbow* || 15 diserte
 — malum *om. OV* || 16 hoc *om. C* | nuntio] nunc RC || 18 ἐλλειπ-
 τικὸς RV, **** CO || 19 <ire> pergam RCOV | ubi RO | osten-
 dit — 21 EST *om. C* || 20 secum *Schoell.*: sic RV, si O; hic
Sabbad. || 21 scilicet] .i. RCO || 22 SANVN ES *Sabbad.*: sanusne
 es *codd.* | τὸ HNITHS sanusne es *cod. Cuiac.*, τὸ πρηπεσ sanusne
 es V, *om. RCO* || 23 comice] condite CO, -duce R | addit
 RCO

'hominem'. 6 STA ILLICO ille 'reuoemus' dixit, hic non progredi iussit.

196 18 1 SATIS PRO IMPERIO QVISQVIS ES hic ostendit culpa conscientia nullam auctoritatem reliquam in magistro Geta. 2 SATIS PRO IMPERIO id est imperiose. 5

197 19 1 CEDO QVID PORTAS OBSEURO ut (*Verg. Aen. II 161*) 'si uera feram, si magna rependam'. nam ferre et portare de negotiis maioribus dicitur. 2 CEDO QVID PORTAS OBSEURO ATQVE ID SI POTES VERBO EXP. mire expressit affectum de timore properantis. 3 VERBO EXPEDI 10 deest 'uno'.

198 20 1 ELOQVERE aliter ostendit quid est 'uerbo exp.' dicendo 'eloquere'. 2 MODO APVD PORTVM 'patrem uidi' dicturus Geta praeuentus est ab eo, quem timor intelligentem fecerat. 3 HEM proprie uim suam cuique personae exhibuit: celeritatem ex praesagio metuenti Antiphoni et tarditatem intellectus ex quiete pectoris Phaedriae securo. 15

199 21 1 QUID AGAM iam flet Antipho et adhuc non intellegit Phaedria. 2 HVIVS PATREM ME VIDISSE PATRVVM 20 TVVM mire poeta et Antiphoni minus quam oportet et Phaedriae plus quam oportet fecit loqui nuntium. ille enim paene diuinat ex metu, hunc tardum securitas facit.

3 HVIVS PATREM <M.> v. p. t. reddit utrique proprium, ut ille qui timebat paucis intellegeret et ille qui erat 25 securus pluribus edoceret.

200 22 1 NAM QVOD EGO HVIC NVNC SVBITO 'nam' aut subiunctiua coniunctio est superiori dicto quod ait 'quid

1 dixit] inquit *O* || 3 quisque *RC* || 4 <pro> culpa *V* | relictam *O*, aliquam *V* || 5 <pro> imperiose *RC* || 6 ut — obsecro *om. CO* || 9 potest *O* || 12 aliter] moraliter? | quod *RCO*, quū *V* | uerbum (*om. exp.*) *V* || 13 <.s.> patrem *O* || 15 proprie uim suam *Schoell*: proprie enim suam (-a *R*) *codd.*; proprietatem suam *Bentley* || 17 ex tarditate *RCO* | ex *Sabbad.*: et *RCO*, de *cod. Cuiac.*, *om. V* | quieti *RCOV* | securo phedrie *V* || 19 flet Antipho] flectendo *RCO* || 20 uidisse me *V* || 21 et *l. om. V* || 23 ex] et *R* | fecit *R* || 24 utrunque *RCO* || 27 quid *RC*, (*corr. in quod*) *V* || 28 subiuncta *R*

agam' aut ἀναστροφή est 'nam quod' pro 'quodnam'.

2 NVNC SVBITO EXITIO REMEDIVM 'subito' et aduerbium et nomen est. (*Verg. Aen. I 535*) 'cum subito assurgens fluctu nimbosus Orion'. 3 INVENIAM MISER cum 'ego' supra dixerit, ἐμφατικῶς addidit 'miser'.

201 23 1 QVOD SI EO MEAE FORTVNAE REDEVNT tragice amator hoc negotium fortunas omnes dixit esse. 2 FORTVNAE REDEVNT bene 'redeunt' quasi in peius et a processu retro et in deterius. 3 PHANIVM ABS TE VT DISTRAHAR amatoria προσφώνησις per ἀποστροφήν. 10 4 ABS TE VT DISTRAHAR non dixit 'ut a me distraharis'. 5 Et uide uerbum uim cohaerentis ostendere.

202 24 1 NVLLA EST MIHI VITA EXPETENDA 'nulla' pro 'non'. 2 An nullius condicionis, quasi dicat: ne deorum uita quidem mihi dulcis est sine te? 3 NVLLA EST MIHI VITA EXPETENDA scilicet ut nulla sibi uita sit expetenda sine Phanio.

203 25 1 TANTO MAGIS TE ADVIGILARE 'ad' uim auctiuam nunc habet, ut adlaudabile, admirabile. 2 FORTIS FORTVNA ADIVVAT παρομιλία. 3 Et 'fortis' accusatiuus 20 pluralis est casus.

204 26 1 NON SVM APVD ME id agitur, ut supra diximus (*ad v. 1*), quemadmodum Antipho praesens non sit, quem neque conuenit contra patrem aliquid dicere neque rursum praesentem opprimi a patre ex argumento est. 2 AT- 25

1 anastrophe RCO, antistrophe V || 4 ego]·n·RC, enim O || 5 ἐμφατικῶς V, emphatos (-tas C) RCO || 9 et inde Terentius RCO | abs] a RC || 10 προσφώνησις V, prophonesis RCO | per (pro O) apostrophen ROV, parastrophen C || 11 ut om. V || 12 uico herentis R, unco herentis C, unco unci herentis O || 14 An W.: ad RCO, aut V (dett.) || 15 quidem uita V | sine — scilicet om. RCO || 16 scilicet Sabbad.: sic V (dett.) | sibi] tibi RCO || 17 <sit> sine V, om. RCO || 18 <age> ad CO | actiuam COV || 19 <et> admirabile CO || 20 παρομιλία Steph.: παρομιον V (peromion vel paremion dett.), om. RCO || 21 pluralis om. C | casus om. V (dett.) || 22 idem igitur RCO || 24 aliquid — praesentem om. O | rursus C || 25 ex sanguine meo (m̄ R, modo O) est RCO

QVI OPVS EST NVNC QVAM MAXIME VT SIS ANTIPHO 'apud te' subauditur.

205 **27** 1 NAM SI SENSERIT TE TIMIDVM PATER E. A. C. C. sic Sallustius in historia (*II fr. 111 M.*) 'ita fiducia quam argumentis purgatiores dimittuntur'. 2 NAM SI SENSERIT 5 TE <T.> 'timidum' pro 'timentem', ut 'addit se sociam timidisque superuenit Aegle' Vergilius (*Ecl. VI 20*).

206 **28** 1 COMMERVERISSE CVLPAM NUNC 'commeruisse' pro 'commisisse'. 2 HOC VERVM EST congrue fit, ut et Geta et Phaedria audaciores sint, qui et absque amore sunt. 10 et hos oportet obici pro Antiphone irato seni. 3 NON POSSVM IMMVTARIER uim negantis hoc habet quod ait 'immutarier'. ostendit enim naturae suae timiditatem nullis adhortationibus eici posse.

207 **29** QVID FACERES SI ALIVD GRAVIVS TIBI NVNC FACIVN- 15 DVM FORET bene 'gravius', quia hoc graue, ut uideas ipsam hortationem uim habere concedentis: graue esse quod geritur.

208 **30** 1 QVI HOC NON POSSVM ILLVD MINVS POSSEM hoc intulit *παρὰ προσδοκίαν*, nam uidebatur hac interrogatione 20 adduci posse ad sententiam percunctantis. et haec est dialectica contra *ἐπαγωγὴν*, cum male respondendo callidae interrogationis interrumpimus argumentum. 2 HOC NIHIL EST PHAEDRIA ILCET 'hoc' relatiuum. 3 An 'hoc' cum contemptu pro 'hic Antipho nihil est'? sic Cicero in Verrinis 25 (*II, IV 14, 33*) 'etsi hoc nescio quid nugatorem sciebam' pro 'hunc'. 4 ILCET semper 'ilicet' finem rei significat,

1 QVAM] cum *Ter.* | sit *R* || 4 historiis *O* || 5 <quam> purgatores *C* | dimittimur *V* || 6 ut] uirgi. *O, om. RC* || 7 Vergilius *om. OV* || 8 nunc comme *RC, om. O* || 10 et 2. *om. RO* || 11 hos *Steph.*: hoc *V (dett.)*, hec *RCO* || 15 alius *C*, aliquid *O* | faciendum *V* || 16 FORET *om. RC* || 19 qvi] cum *V (= Ter.)* | POSSEM *om. RCO* || 20 *παραπροσδοκίαν V, om. RCO* | nam] quia *V* || 21 percontantis *C*, exhortantis *V* | est] ars *RCO*, ars est *dett.* | dialectica *RC* || 22 *ἐπαγωγὴν V, epagogen CO, *** R* || 24 hoc 1. — 25 est *om. O* | <utrum> hoc 1. *V (dett.)* | negatium *RC* || 26 tametsi *Cic.* | quidem *codd.* | nugatorum pro hunc sciebam *V*

ut 'actum est' (*Andr. III 1, 7; alibi*). 5 ILICET per syn-
copam. sic iudices de consilio dimittebantur, suprema
dicta cum praeco pronuntiasset 'ilicet', quod significat
ire licet.

- 209 **31** 1 QVIN ABEAM hinc terrorem commouet Antiphoni. 5
2 *Et* 'quin' pro 'cur non'. 3 ET QVIDEM EGO ordo:
et ego quidem. et deest 'abeo'.
- 210 **32** QVID SI ASSIMVLO audacem scilicet.
- 209 **31** 4 OBSECO QVID SI ASSIMVLO SATIN EST adeo
morale uitium est ex conscientia [enim] pauor, ut ipse 10
quoque Antipho nitatur contra neque quicquam promoueat.
- 211 **33** 1 SATIN SIC EST hic locus actoris magis quam
lectoris est: ostenditur enim conari ad simulandam auda-
ciam, quo magis ridicule formidulosa persona est.
2 PROPEMODVM et hoc non plenae consensionis est quod 15
ait 'propemodum'. 3 SAT EST non dixit 'bene est'
sed 'sat est'. 4 *Et* uide uix ad hoc ipsum esse per-
uentum.
- 212 **34** 1 EM ISTVC SERVA dicendo 'serua' ostendit iam
incipere deperire quod finxit atque assimilauit audaciae. 20
2 EM ISTVC SERVA ET VERBUM VERBO PAR PARI animad-
uerte [et] quid doceat et uide satin artifex poeta debi-
tum reddat rebus atque personis. 3 VERBUM VERBO
PAR PARI duo dixit: non tantum 'uerbum uerbo' sed
'par pari'. 25
- 213 **35** 1 NE TE IRATVS SVIS SAEVIDICIS causalem uim

1 sincopam *codd.* || 2 supra *V* || 5 hic terrore *V*, hunc ter-
rorem *RCO*; *corr. Sabbad.* | antiphonem *V* (*dett.*) || 6 non *om.*
RCO || 7 habeo *C* || 9 SATIN EST] at in eo *RCO* || 10 est] *â · R* |
enim *om. dett.*; homini *Schoell* || 12 hic — 13 est *om. O* || 13 conari
om. O || 17 uix *post* ipsum *V* || 19 *Hem codd.* | SERVA] et hoc
uerbum ut par pari referto *add. RC* (*cf. Eun. III 1, 55*), et
uerbum uerbo par pari ut respondeas *add. dett. (sim. O)* || 21 *hem*
istuc serua V, emiscuit te serua *RCO* | VERBO *om. RC* | animad-
uertet *C* || 22 et *secl. W.* | quod *RCO* | doceata *C*, deceat *O* |
et *hic om. RCO* | uide satin (-is *O*) *RCO, cod. Cuiac.*, quid
(om. dett.) commachinetur *V* (*dett.*) | poeta <qui> *V* (*dett.*) |
debitis *R* || 24 duo — pari *om. CO* | non <enim> *V* || 26 seuis
dictis *V*, iudicis *RCO*

habet quod ait 'iratus', hoc est: qui ob praesentem iram uehementius tecum agat. 2 PROTELET <et protelo> et protelum a pro et tendendo dictum est, quod est ante et trahere. alii ab assiduo telorum iactu existimant dici, ut Lucretius (*II 531*) 'undique protelo plagarum continuato', hoc est tenere. 3 PROTELET protrahat, percutiat, exagitet.

214 **36** 1 VI COACTVM ESSE TE mira breuitas, qua tota defensio continetur. et subauditur 'fac respondeas' aut quid tale. 2 INVITVM bene idem repetit ad confirmandam 10 memoriam trepidantis. etenim non diuersa sunt, sed saepe repetuntur, ut teneri possit id quod causae opus est. nam 'ui coactum esse' idem significat quod 'inuitum'. 3 An ideo 'ui coactum' 'inuitum' iungendum est, quod interdum etiam ipsi nos cogimur propria uoluntate? ut ipse 15 in Andria (*IV 1, 34*) 'tu coactus tua uoluntate es'.

213 **35** 4 SCIO apparet hoc uerbum eo uultu dici, ut manifestum sit absenti animo esse eum, cum quo loquitur.

214 **36** 4 TENES exquisite addidit 'tenes': apparet Antiphonem uultu ostendere, quod nihil horum perturbatus aduertat. 20

215 **37** 1 SED QVIS HIC EST SENEX 'sed', ut diximus (*cf. ad I 2, 7; I 4, 15*), transitum significat ad alteram rem ab ea quae agebatur. 2 QVEM VIDEO IN VLTIMA PLATEA sic dixit 'ultima platea', quemadmodum Vergilius (*Aen. II 449—50*) 'imas obsedere fores'. 3 IPSVS EST et quia 25 timidior est et postea de proximo ipse dignoscit magis.

216 **38** 1 NON POSSVM ADESSE apparet ex conspectu patris

1 quod] hoc C | id est V | ob] ad CO || 2 et protelo add. W. || 3 protelim V | et V (*dett.*), ex RCO | tendendo (*cf. Thes. gl. s. v. telum*) *cod. Laur. 53, 9*, cedendo *rell.*; *v. append.* || 4 ab om. RCO || 6 tenere] telorum V | percutiat Schoell (*cf. Non. 363, 1*): pueniat R, pueniat C, preu- V, prou- O || 8 VI — TE in *codd. ante* 6 PROTELET legitur || 9 fac *ed. pr.*: ac *codd.* || 10 bene idem *dett.*, id bene V, id bene est RCO || 11 etenim non W.: ē enim RCO, non enim V (*dett.*) || 12 est] sit COV || 16 es ante tua V || 17 hoc] tuo cum (eum R, quom O) RCO | dici ut] dicitur RCO || 18 eum Steph.: cum eo RCV, om. O | loquitur] *sc.* Geta || 19 apparet] ut appareat V (*dett.*) || 20 uultu D, -um *rell.* || 22 aliam CO | ad eam RC

magis confundi quam ex nuntio aduentus eius filium.

2 QVO ABIS ANTIPHO sic Vergilius (*Aen. X 649*) 'quo fugis, Aenea?' et (*Aen. X 369*) 'quo fugitis, socii?' sic enim loquitur qui uult ostendere condicionem locorum, in qua peruerso modo alius petitur, alius linquitur.

217 39 1 MANE MANE INQVAM omnia haec habent singularem uim in se reuocantis. 2 AH QUID AGIS ut perturbati intercessoris est dicere 'quid agis?', ut alibi (*Andr. I 1, 107*) 'mea Glycerium, quid agis? cur te is perditum?' 3 EGOMET ME NOVI ET PECCATVM M. duo dixit, et 10 hominem pauidum et peccatum graue.

218 40 1 VOBIS COMMENDO PHANIUM ET VITAM MEAM comice duo duobus rettulit: 'me' et 'peccatum meum', 'Phanium' et 'uitam meam'. 2 *Et animaduerte, quod amator prius ponat Phanium quam uitam suam.*

219 41 1 GETA QUID NVNC FIET apparet haec sic pronuntianda, quasi adhuc tuto dicantur. 2 TV IAM LITES AVDIES non intulit quod quaerebatur, sed uerba sunt hominis omnia desperantis. 3 TV IAM LITES AVDIES EGO PLECTAR PENDENS tu audies, ego uerberabor, ut alibi (*Heaut. II 3, 115*) 'tibi erunt parata uerba, huic homini uerbera'. quod ipsum mire: tu non facies lites, sed audies.

220 42 EGO PLECTAR PENDENS 'plectar' feriar, unde et plectrum et plagae dictae.

221 43 SED QVOD MODO HIC NOS deest 'tamen', ut sit: sed tamen.

222 44 ID NOSMET IPSOS FACERE OPORTET quia 'nos' supra dixit, in significatione actus proprii 'ipsos' addit.

223 45 1 AVFER MIHI OPORTET 'mihī' τῷ ἐπιμισυῶ addidit: 30

8 alibi] in and. O || 10 m. om. RC || 12 comice — meam om. O || 17 quasi om. C | adhuc tuto Lindenbr. (ex cod. Cuiac.?): a destituto dett., eadem RCO, eadem a destituto V || 18 non — 20 PENDENS om. C || 19 EGO — audies om. O || 24 <i>i</i> feriar O || 26 NOS] non RC || 28 nos id met C, nosmet O | quia — OPORTET om. CO || 29 addidit V || 30 mihī τῷ ἐπιμισυῶ] μητῷ ἐπιμισυῶ V, **** RCO | addidit <mihī> V

et sine hoc enim sententia plena est. 2 QUID TV QUID FACIAM IMPERA mire ad omnia paratum se indicat, qui 'impera' dixit seruo.

224 46 1 MEMINISTI OLIM VT FVERIT VESTRA ORATIO mire et consilio et oratione compendiosus est, quo magis Phaedriam propriis consiliis ac domesticis promoueret. 2 VT FVERIT VESTRA ORATIO ut magis excitaret, non 'nostra' dixit sed 'uestra'.

225 47 1 IN RE INCIPIENDA proprie quasi de re magna dixit. et alibi (*Heaut. III 3, 39*) 'uide quod inceptet 10 facinus'. 2 AD DEFENDENDAM NOXIAM 'noxiam' nunc culpam, alias rem. et est ἐπένοησις ab eo quod est 'noxam'. et hoc factum est propter iambica.

226 48 1 IVSTAM ILLAM CAUSAM FACILEM VINCIBILEM OPTIMAM considera singula et inuenies et naturali ordine et 15 per ἀνέτησιν dicta. 2 CAUSAM pro defensione posuit. 3 Et VINCIBILEM quae facile vincat.

227 49 NVNC IPSA EST OPVS causa scilicet.

228 50 1 MELIORE ET CALLIDIORE bene 'meliore et callidiore', quia tunc prolusio fuit, nunc ipsum proelium. 20 2 FIET SEDVLO παρέλκων 'sedulo', nam suffecerat 'fiet'.

229 51 1 NVNC PRIOR ADITO TV 'adito' quasi ad proelium. Vergilius (*Aen. V 378—79*) 'nec quisquam ex agmine tanto audet adire uirum'. 2 EGO IN INSIDIIS HIC ERO tota μεταφορά de re militari est. 25

230 52 1 SVCCENTVRIATVS succenturiari dicitur, qui ex-

1 plena om. RCO | QUID] quod RCO || 4 fuerat C | uestra V || 6 permoueret RCO || 7 excitaret om. RCO || 9 incipiunda V | de re Steph.: diceret codd. || 10 et] sic dett. | alibi <dixit> V || 11 noxam codd. | noxam V, om. RCO || 12 culpam RC | rem] poenam V (dett.); an ream? cf. Thes. gl. s. v. noxa | et est] teste RCO | epenthesis V, .g. RC, .p. O | ab eo om. RCO; malim ad id || 13 noxum V | hoc om. O || 14 <et> facilem V, om. O || 15 et I. om. C | natura ordine V (dett.), natura R, nam O, nam C, corr. ed. pr. || 16 per ἀνέτησιν V, per *** RO, per C || 19 bene — callidiore om. RCO || 21 fiet V | parelcon sedulo V, om. RCO | nam] an RCO || 22 ADITO] adito V, dato R | addito R | quia V || 24 ero tota μεταφορά V, adero metaphora O, ***** RC

plendae centuriae gratia subicit se ad supplementum ordinum. et est translatio a re militari. 2 AGE potuit dicere 'uero' aut 'ita', sed 'age' dixit, quod uerbum uim hortationis maximam praebet.

II.

1.

231 1 1 ITANE TANDEM VXOREM DVXIT ANTIPHO INIVSSV 5
MEO in hac scaena accusatio est et contradictio per remoti-
tiam qualitatem. *ergo controuersia.* 2 ITANE TANDEM
VXOREM DVXIT ANTIPHO hic exemplum uitae est, in quo
spectatur nullam esse tam iustam et grauem iracundiam
patris, quae non et fiducia defensoris et interuallo tem- 10
poris euanescat. 3 ITANE TANDEM VXOREM DVXIT non
potuit uehementius incipere quam ut ipse crimen quod
obicit miraretur. 4 ITANE TANDEM V. D. 'tandem' hic
expletina coniunctio est, ut Cicero (*Catil. I 1*) 'quosque
tandem abutere, Catilina'. 5 ITANE TANDEM hic totus 15
uersus est in hoc: an factum sit, quid factum sit, a quo
factum sit, in cuius iniuriam factum sit.

232 2 1 NEC MEVM IMPERIVM rara ἀποσιώπησις, quam non
sequitur 'sed': intulit enim 'age'; subauditur autem 're-
uereri'. sic Lucretius (*II 16*) 'nonne uidere'. 2 AGE 20
MITTO IMPERIVM NON SIMVL TATEM σχῆμα διανοίας μετα-
διόρθωσις. Vergilius (*Aen. XI 347*) 'cuius ob auspiciu

4 hortationis *cod. Cuiac.*, hortantis *rell.* || 9 grauem *Steph.*:
gratam *codd.* || 10 quae non *Steph.*: q̄ nūo *RCO*, quin *V (dett.)* ||
11 <non> euanescat *RCO* || 12 accipere *RCO* || 13 tandem
tamen *C* || 15 catelina *RO* | ITANE] hic ne *C* | TANDEM] t. *R* ||
16 in hoc est *V (dett.)* | quid — 17 sit 2. *om.* *O* | quid *Steph.*:
quod *RC*, et quod *V* || 18 NEG] ne *C* | rara] κα'λα *V*, *om.* *O* |
ἀποσιώπησις *V*, aposiopesis *O*, **** *RC* || 19 enim] ē *V* | re-
uerere *V* || 21 MITTO] omitto *RC*, omitte *OV* | CXHMΔΔΙΔΝΟΙΔC
MHCOΛOΘΩσις *cod. Cuiacii*, εχμηηαροηαμεσοορεωσις *V*,
**** *RC*, *corr. Sabbad.*